

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

THE OLDEST AND BIGGEST LITHUANIAN
NEWSPAPER IN CANADA.

LE PLUS GROS ET PLUS VIEUX JOURNAL
LITUANEN AU CANADA.

SENIAUSIAS TAUTINIS DEMOKRATINIS
MINTIES SAVAITRAŠTIS KANADOJE.

NR. 46(1122) JUBILIEJINIAI - 50 Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir sustiprintos kovos už Lietuvos laisvę - METAI * 1968 M. LAPKRIČIO - NOVEMBER 20 d. XXVI METAI * LITHUANIE INDEPENDANTE * INDEPENDENT LITHUANIA * Postage paid at Lachine, P. Q.

JAV prezidentas Richard M. Nixon ir vice-prez. Spiro T. Agnew su žmonomis ir dukromis.

SAVAITINĖ TARPTAUTINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

PASTARIEJI JAV PRE- ZIDENTINIŲ RINKIMŲ DUOMENYS

Vėliausiom žiniom naujasis JAV prezidentas Richard Nixon gavo 42.3 procentus visų balsų, o Hubert Humphrey 42.8. Trečiasis kandidatas George C. Wallace surinko 13.6 procento. Už Richard Nixon balsavo 30,957,072 asmenys, už Humphrey - 30,602,098 ir už Wallace 9,747,764.

NIXON PRITARIA JOHN- SONO POLITIKAI

Naujai išrinktasis JAV prezidentas Richard M. Nixon pasisakė, kad jis palaikys senosios vyriausybės politiką Vietnamo, Vidurinių Rytų ir Sovietų sąjungos atžvilgiu. Jis taip pat įspėjo visus amerikiečių draugus ir priešus, kad tauta visais pagrindiniais klausimais yra ir liks vieninga. Tuo pačiu buvo suteikta Johnsonui pilna laisvė toliau tęsti derybas Paryžiuje, siekiant taikos Vietnamo. Tuo tarpu Pietų Vietnamo vyriausybė dar vis bando įtikinti Washingtoną, kad į derybas nevyks, jei jose dalyvaus Vietkongo komunistinių partizanų atstovai.

SUSEKTAS ATENTATAS PRIEŠ NIXONĄ

Kaip jau buvo minėta praeitame numeryje, JAV - ių saugumas susekė ir suėmė tris arabus, kurie planavę nužudyti naujai išrinktąjį prezidentą. Suminti trys vienos šeimos nariai: tėvas Ahmed Rage - Namer, 43 metų amžiaus, atvykęs Amerikon prieš 13 metų, sūnus Hussein, 20 metų amžiaus ir kitas sūnus Abdo, 19 metų amžiaus.

Spėliojama, kad ši trifulė yra turėjusi ryšių su Sirhan B. Sirhan, arabu, teisiamu gruodžio mėn. 9 dieną už Robert Kennedy

nužudymą. Kairo spauda teigia, jog tai zionistų išmislai, kurstantys amerikiečius prieš arabų valstybes. Pažymėtina tai, kad ir Nixon, kaip Kennedy, pasisakė už JAV karinę paramą Izraeliui.

ATENTATAS PRIEŠ PA- KISTANO PREZIDENTĄ

Ayub Khan, Pakistano prezidentas, laimingai išvengė mirties kai 30 metų amžiaus pasikėsintojas paleido į jį du šūvius iš pistoleto. Prezidentas tuo metu sėdėjo tribūnoje. Atentatas įvyko po tris dienas trukusių studentų riaušių Rawalpindi mieste. Atentatininkas suimtas. Suimtas taip pat kairiųjų vadas Zulfi-gar Ali Bhutto, savo laiku buvęs Pakistano užsienio reikalų ministeris. Suimtas ir 14 jo šalininkų. Bhutto pastaruoju metu ypatingai kraštai kritikavo Mohamed Ayub Khan už taikos paktą su Indija.

VĖL NERIMSTA VIDU- RINIEJI RYTAI

Arabai niekaip negali pamiršti gėdingo šesių dienų karo prieš Izraelį. Visos arabų šalys, norėdamos kaip nors išpirti savo pralaimėjimą, planuoja revanšą. Sovietų sąjunga siunčia masiškai ginklus ir kursto jau ir taip įkaitusią atmosferą. Neatsilikia, žinoma, ir amerikiečiai, kurie viešai remia Izraelį. Paskutiniu metu vis nuolat dažnėja pasienio incidentai. Beveik kasdien vyksta aršūs susišaudymai, Izraelio policija areštuoja savo užimtose teritorijose gyvenančius arabus, įtariamus sabotazo veiksmams. O tačiau, nežiūrint visų incidentų ir piktų žodžių, Nasseris, nesitikėdamas militarinės pergalės, bando rasti kokią nors taikingą, žinoma, jam vienam priimtina, susita-

rimo formulę.

Nežiūrint to, kuris teisingas, kuris ne, arabų pabėgėlių problema netikėtai, kad nėra išspręsta, bet kasdien darosi opesnė. Šiuo metu UNRWA (specialiai įsteigta pabėgėliams remti organizacija) rūpinasi nuo 1948 metų pusę milijono su viršumų nesantaikų aukomis. Teigiama arba abiem šalim priimtina sprendimą rasti sunku, nes arabų kraštai reikalauja, kad šie pabėgėliai būtų grąžinti į seniau jų apgyventas sritis. Su tuo, suprantama, nesutinka Izraelis, kadangi turėtų prisiimti savo teritorijon priešišką, skaičiumi be galo didelę, mažumą.

PASIKEITIMAI SAUGU- MO TARYBOJE

Saugumo tarybos pastoviais nariais yra JAV, Didžioji Britanija, Prancūzija, Nacionalistinė Kinija ir Sovietų sąjunga. Kiti penki papildomi nariai išrenkami kas antri metai. Šįmet išrinkti: Ispanija, Suomija, Kolumbija, Zambija ir Nepalis. Jie pakeitė, prieš tai buvusius narius: Kanadą, Daniją, Indiją, Braziliją ir Abisiniją. Naujasis sąs-

tatas, deja, neduoda vilčių stipresniam Saugumo tarybos pasireiškimui, nes kaskuris naujieji nariai nėra niekad pasižymėję savo aiškia ir griežta nuomone. Galų gale, net ir tikėtis iš jų griežto pasisakymo, sakysim, Sovietų sąjungos daromomis intervencijomis ir intrygomis, būtų nerealu.

LENKTYNĖS Į MĖNULĮ

Amerikiečių erdvės tyrinėjimo ekspertai Cape Kennedy teigia, kad Kalėdų švenčių proga Apollo 8 su trimis astronautais (Frank Borman, James Lovell ir William Anders) apskris mėnulį. Tai būtų netikėtai tolimiausia žmonių kelionė erdvėn, bet taip pat efektingas pasirošimas nusileidimui ant pačio mėnulio. Jei ši kelionė būtų sėkminga, numatoma, kad amerikiečiai astronautai jau kitų metų birželio mėnesį palieštų kojomis mėnulio paviršių. Apollo 8 iššaus patį galingiausią raketa, penkis kart stipresnė už bet kurią iki šiol naudotą. Skridimas bus komplikotas ir labai pavojingas, nes pareikalaus begalinio tikslumo.

Tuo tarpu Sovietai paslapčiomis ruošiasi tai pačiai aviantūrai. Jų paskutinytis erdvėlaivis Zond VI apskrido mėnulį, tačiau be įgulos.

Čekoslovakijos respublikos 50 m. sukaktį minint, A. Dubčekas visuomenės tarpe.

SAULES MŪŽU DŽĪVOT BRĪVAI LATVIJAI!

Ši mėnesį laisvojo pasaulio latviai šventė savo nepriklausomybės paskelbimo penkiasdešimties metų sukaktį. Visam pasaulyje toji sukaktis buvo labai iškilmingai paminėta.

Montrealyje jai buvo skirta net ištisa savaitė - nuo lapkričio 10 iki 17 dienų.

Iškilmingo posėdžio pagrindinė kalbėtoja buvo Dr. Vaira Freibergs, Montrealio Universiteto profesorė.

Minėjimo meninėje dalyje išpildyti dabartinių latvių kompozitorių kūriniai.

Bendrai, latviai laisvajame pasaulyje yra įstengę sėkmingai ir energingai platinti Latvijos ir jų kaimynų, Estijos ir Lietuvos, laisvės aspiracijas. Kultūrinėje ir politinėje veikloje išsivijęs latviai atsiekė daug ir pažymėtinų rezultatų. Jie sėkmingai subūrė jaunosios kartos atstovus vieningam darbui. Jų dainų šventės tapo iškilminga tautinė manifestacija. Ir kaip tik latviai pastaraisiais metais ryžtingai imėsi gilinti kultūrinį bendravimą su lietuviais ir estais. Pavyzdžiui, jų avangardinis kultūrinis žurnalas "Jaunā Gaita" (beje, leidžiamas Kanadoje) paskyrė didelę dalį vieno savo numerio lietuvių poezijai. Išsamiau straipsniu buvo pristatyti mūsų rašytojai ir duota daug vertimų. (Reikia pa-

Kanados jaunieji latviai.

stebėti, kad panašiai buvo paminėti ir latvių literatūra mūsų "Metmenyse").

Būtų pageidautina, kad toks pasidalinimas informacijomis ir mintimis nuolat platėtų, kad būtų galima, sakysim, suorganizuoti jungtinius Baltijos tautų koncertus, literatūrinius vakarus, simpoziumus ir diskusijas. Visi gi žinome, kad mūsų ne tik likimas, bet ir rūpesčiai tie patys. Žinome taip pat, kad nepakanka tik vieną kartą per metus, būtent, nepriklausomybės minėjimų metu, apsilankyti vieniems pas kitus.

Šį rudenį Montrealio parodoje (Man and His World) įvykusi Baltų Die-

na buvo graži pradžia. Tačiau tik pradžia. Pradėkim tad daugiau domėtis vieni kitais, paraginkime susitikti mūsų jaunimą, ištieskime vieni kitiems tikrai brolišką ranką. Tai yra gi ne vien retorikos ir prakalbų galimybė, bet realus mūsų išlikimo ir išsilaikymo klausimas. Tada ir seniai svajotoji utopija apie Suvienytas Baltijos Valstybes gal ir galės kada nors tapti faktu.

Dešimts milijonų būtų jau kita Suomija, kita užtvara ir užtvanka, nuolat nerimstantiems paverčėjams rytuose ir pietuose.

KAS NAUJA KANADOJE

NEPAGEIDAUJAMI AGI- TATORIAI KANADOJE

Neseniai Montrealio mieste įvykęs juodųjų rašytojų suvažiavimas sukėlė rimtų abejonių bei rūpesčių Kanados visuomenėje. Netikėtai šie rašytojai pasirodė besą prasti, beveik beraščiai, agitatoriai, bet taip pat aiškūs komunistų simpatikai. Jų duoti pasikalbėjimai su spaudos ir televizijos atstovais buvo pasigailėtino lygio ir be primityviausio fanatizmo nieko kitu nepasižymėjo. Montrealio policijos vadovas Jean-Paul Gilbert net kreipėsi į federalinės emigracijos įstaigas, prašydamas, kad panašūs "kultūrininkai bei pacifistai" būtų Kanadon neleidžiami, nes kriminalinio elemento Montrealyje esą jau gana. Tačiau ministras pirmininkas Trudeau atsakė, kad laisvas nuomonų pareiškimas negalys būti varžomas, todėl jis neplanuoja atšaukti vizų netrukus Montrealin vėl atvykstantiems antivietaimininkams. Šiuos pastaruosius remia nelemtai pagarsėję raudonieji dvasiškiai Abbe Louis O'Neill, Reverend John Peacock ir profesoriai Laurier La Pierre, Abraham Rotstein ir June Callwood. Didžiausias šių tariamų taikos apaštalių rėmėjas ir globėjas yra Toronto žydų rabinas Feinberg. Visai pagrįstai John Diefenbaker parlamente paklausė ministro pirmininko kodėl Kanadon įleidžiami tokie asmenys kaip fanatikas Stokley Carmichael, negrų revoliucijos kurstytojas ir Gerry Rubin, komunistiniai nusi- leidžiami, nes kriminalinio elemento Montrealyje esą jau gana. Tačiau ministras pirmininkas Trudeau atsakė, kad laisvas nuomonų pareiškimas negalys būti varžomas, todėl jis neplanuoja atšaukti vizų netrukus Montrealin vėl atvykstantiems antivietaimininkams. Šiuos pastaruosius remia nelemtai pagarsėję raudonieji dvasiškiai Abbe Louis O'Neill, Reverend John Peacock ir profesoriai Laurier La Pierre, Abraham Rotstein ir June Callwood. Didžiausias šių tariamų taikos apaštalių rėmėjas ir globėjas yra Toronto žydų rabinas Feinberg. Visai pagrįstai John Diefenbaker parlamente paklausė ministro pirmininko kodėl Kanadon įleidžiami tokie asmenys kaip fanatikas Stokley Carmichael, negrų revoliucijos kurstytojas ir Gerry Rubin, komunistiniai nusi-

BEREIKALINGAS TRU- DEAU IŠSIŠOKIMAS

Trudeau, kalbėdamas Kingstono universitete ir Montrealio liberalų vakarieneje, pastebėjo, kad šiuo metu kanadiečiai turėtų ne tiek rūpintis Europos įvykdais bei saugumu, kiek labai galima rasi- ne revoliucija Amerikoje, kuri galinti lengvai persimesti ir Kanadon. Toks nediplomatiškas Kanados ministerio pirmininko pareiškimas iššaukė pasipiktinimo balsų JAV-se, nors Washingtonas oficialiai palaikė tik neskoningu nusižengimu įprastam tarptautiniam etiketui. Atrodo, kad konsekventiškai tokia Trudeau laikysena iššaukė susirūpinimo Europoje, nes tenai buvo pasklidę gandai, kad kanadiečiai netrukus sumažins, o gal ir visai atitrauks savo karinius dalinius iš NATO. Nors gynybos ir už-

Nukelta į 6 psl.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

LITUANIE INDEPENDANTE
INDEPENDENT LITHUANIA

Už Lietuvos išlaisvinimą! For liberation of Lithuania!
Už ištikimybę Kanadai! For loyalty to Canada!

Authorized as second class mail by the Post Office
Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.
LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ CENTRO TARYBA IR
SPAUDOS BENDROVĖ "NEPRIKLAUSOMA LIETUVA"

Redaktorius Jonas Kardelis
Administratorius Pranas Paukštaitis.
Tel. 366-6220

7722 George Street LaSalle, Montreal-- Quebec -- Canada.

Prenumerata metams:

Yearly Subscription Rates:

Kanadoje .....\$6.00 Canada \$6.00
Amerika ir P. Amerika .....\$6.50 America & S. America \$6.50
Visur kitur .....\$7.00 Other Countries \$7.00
Atskiras numeris .....\$0.15 Single copy \$0.15

Adresu pakeitimas 25 ct. (su prenuerata arba pašto ženklais)
Nugalėtojai skelbimui, susitarus, gauna iki 50% nuolaidos.

Nepriklausomos Lietuvos kariuomenę prisiminus

Lapkričio mėn. 23 d. yra viena iš reikšmingiausių datų mūsų tautos ir valstybės gyvenime, gal būt, pasakyčiau, - stovi greta vasario 16-sios, ir pasiliks be abejo neišdildoma iš mūsų tautos istorijos. Tai mūsų karinės pajėgos atgimimo data!

1918 m. lapkričio mėn. buvo paskelbtas pirmas Lietuvos kariuomenės įsakymas tuolaikinės vyriausybės su jos ministru pirmininku, prof. A. Voldemaru priešaikyje.

Tuo metu buvo įsteigta Krašto Apsaugos Taryba sąstata: karininko S. Nas-topkos, karo gydytojo V. Nagevičiaus ir karininko S. Chaleckio, su štabo viršininku, karininku J. Kubiliu. Pirmo pulko vadu buvo paskirtas karininkas J. Galvydis-Bykauskas.

Tai buvo branduolys tikrai lietuviškos kariuomenės. Tas istorinis faktas yra tampa mūsų su vasario 16-sios Nepriklausomybės akto įkūnimu, t. y. faktiniu įgyvendinimu Lietuvos, kaip nepriklausomos ir laisvos suvereninės valstybės, atsikračius šimtmetinės vergijos pančių.

Antrojo ministerio pirmininko p. M. Slezevičiaus, pašaukti savanoriai ir sausio 15 d. 1919 m. karininkų ir puskarininkų mobilizacija, padėjo pirmus tvirtus pagrindus sukurtai, taip sakant, iš nieko, tikrai savai lietuviškai kariuomenei iš tarpo savo tautos sūnų, pasišventusių aukotis šventam tautos laisvės tikslui.

Nors gana neskaitlinga, silpna savo kiekiu ir labai menkai ginkluota kariuomenė, bet stipri tėvynės meilės dvasia, užtikrina paskelbtą Lietuvai laisvę!

Šiuo metu išeivioje pasigirsta kaikur nuomonių, keliančių klausimą, ar bendrai verta rengti kariuomenės minėjimus? Nurodoma tam ir prieš-

zastys:
a) savos kariuomenės dabar neturime;
b) kariuomenė kainavo daug pinigų valstybei;
c) davė sukilimus (17 gruodžio 1926 m.) ir
d) neatliko jai skirtų pareigų, sulaužė duotą priesaiką ginklu nepasipriešino naujai Maskvos bolševikų okupacijai, kuri

Jonas Viliušis.

Lietuvai uždėjo vėl žiauriausios pasaulio vergijos jungą.

Priekaištai atrodo kar-tais ir pamatuoti, ypač dėl paskutinio punkto. Tačiau, nesigilinant į jų dvasią, už esmę, aš turiu pastebėti iš anksto, kad visa tai tiki-koma daugiau mūsų vėlesnei taikos meto kariuomenei. Tuo tarpu, širdyje turbūt visi sutiks su manimi, kad minėdami lapkričio m. 23 d. mūsų kariuomenės atkūrimo datą - mes minime netiek taikos meto Lietuvos kariuomenę, bet norime nusikelti į tuos 1918-1920 metus ir pirmą eilę atminti ir pagerbti tą neišdildomą atminties mūsų tautos įvykį, - savos lietuviškos kariuomenės suorganizavimą žūbtūniniu tautai momentu. Mes norime prisiminti tos kariuomenės žygius ir garbingas kovas su neįkainuojamais laimėjimais, kuri pastojė kelią įvairių priešų gaujoms, plūstančioms Lietuvon tikslu - vėl užgniaužti mūsų bręstancią laisvę.

Raudonasis Maskvos tvanas jau paspėjo užlieti veik pusę Lietuvos teritorijos ir artinosi prie laikinos mūsų sostinės, prie Kauno. Virš 20.000 jų gerai ginkluotos lengvais ir sunkiais (artilėrijos) ginklais armijos slinko Lietuvos gilumon, kaip škėriai viską naikindami pakeliui.

Ir štai, prieš tą ginkluotą maskolių masę, išėjo į atvirą kovą mūsų jaunutė kariuomenė! Mažai apmokyta, beveik beginklė, vos 3000 vyrų sąstata - tai buvo kova nykštuko prieš milžiną. Drąsa ir šventas laisvės tikslas nugalėjo! Pirmos kovos ties Alytumi, Jieznu, Žas-liais, Kėdainiais, - netik sustabdė besiveržiančius

raudonosios Maskvos barbarus, bet ir privertė palaipsniui juos trauktis iš jau okupuotų Lietuvos sričių. Išvaduotų žemių savanoriai papildė mūsų eiles. Mūsų kariuomenės skaičius greitai augo. Paimti kovos lauke iš priešų ginklai žymiai lengvino mūsų apsiginklavimą.

Tolimesni mūsų kariuomenės žygiai ir kovos prieš įvairius Lietuvos laisvės priešus nu-kloti laimėjimų laurais: kautynės su bolševikais ties Panevėžiu, Utena, Rokiškio, Eglaitė, Ežerėnais, Daugais ir t. t. ir iki Dauguvos; kovos su berntininkais ties Šiauliais, Šeduva, Radviliškio ir iki galutinio išvijoimo iš Lietuvos ribų; kovos su lenkais ties Seiniais, Lipsku, Širvintais, Giedraičiais ir pagaliau Klaipėdos atvadavime.

Visos tos kovos buvo dėl mūsų tautos laisvės, jos ateities ir visiškos Lietuvos nepriklausomybės, kaip suverenės valstybės.

Ta kariuomenė su savo žygiais, pasižventimu ir aukomis užsitarnavo visų mūsų pagrįsto tautinio pasididžiavimo ir pagarbos. Brangus pavyzdys mūsų ateičiai. Tai minėti - niekada nebus per daug.

Dėlto turim prisiminti ir tinkamai pagerbti tuos taurius Lietuvos sūnus - savanorius, mobilizuotus karius, šaulius, partizan-us ir bendrai visus ginklo vyrus, kurie sudėjo ant tautos aukuro savo brangiausią turtą - sveikatą ir gyvybę, suteikdami tumi mūsų tautai galimybę džiaugtis tikra laisve per 22 metus, kurti laisvai savo kultūrinę ir medžiaginę gerybę ir žengti į gražesnę ateitį.

Tos mūsų laisvės kovos tik vėl vaizdžiai patvirtina visiems senai žinomą ir negincijamą tiesą, kad - laisvės niekas dovanai neduoda. Nori laisvės - mokėk aukotis!

Šalto proto diktuojama iš to seka išvada, kad 1940 m. birželio 14 d. Maskvos ultimatas, su jo aiškiu pasikėsiniu į Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, nedelsiant turėjo būti atmestas ir panaudotos visos turimos ginklo priemonės prieš agresorių, nežiūrint bent kokių galimų pasekmių. Kai virvė nerinama ant kaklo, kitokio sprendimo negali būti. Patyrimas 1918-1920 metų yra mums aiškus pavyzdys.

Priėmimas to ultimato ir be šūvio pasidavimas purvino maskoliaus bato okupacijai, - reiškė istorinę kapituliaciją prieš visas natūralines tautos savisaugos ir teises į laisvę, - gintis visomis priemonėmis nuo užpuolikų...

Gana vaizdžiai tą reikala nusako gerb. Fel. Jucevičius: "Viena tik te-reikėjo laisvę ginti, ją ginti nors savaite, nors dieną, nors valandą (žiūr. "Aidai" Nr. 4, 1967 m. "Tarp mirties ir mito" J. V.)". Tai šventa tiesa!

Tas apgailėtinas tamsus įvykis mūsų valstybės istorijoje aiškiai parodo, kad mūsų tuolaikinės valdžios viršūnės ir jos karinė vadovybė nebuvo tinkamoje aukštumoje kritišku momentu, Maskvos

grąsinimų akivaizdoj.

Jei netenka per daug stebėtis civilių, kad ir aukštų, pareigūnų, ministrų, kapituliacija prieš akivaizdoje, - tai to negalima buvo laukti iš mūsų karinės vadovybės viršūnių. Tai nieku nepateisinama. Ak, gi jų pagrindinės pareigos ir duota priesaika reikalauja ginti tautos laisvę visomis ginklo priemonėmis. Kaip jau žinome iš patikimų šaltinių, kaip tik kai kurių įtakingų mūsų karo vadų pasisakymai už nesipriešinimą ir už ultimatumo priėmimą ir nulėmė valdžios sprendimą!

Lietuvos byla tarptautinės teisės plotmėje yra šiandien dėlto apvertktiną padėtyje ir mūsų tautos laisvės perspektyvos be prošvaisčių bent numatomoj ateityj.

Iš čia tik ką suminėty, kad ir nemalonų, bendrų faktų, reikia tačia visiškai aiškiai pabrėžti, kad dėl mūsų kariuomenės nepasipriešinimo ginklu naujai Maskvos bolševikų okupacijai, atseit nepateisinimą jai skirtų pareigų ir dėl duotos priesaikos sulaužymo ir t. t. - negalima kaltinti visą mūsų kariuomenę en bloc. Tai būtų neteisinga.

Juk negalima kaltinti mūsų pilką karių ir jo tiesioginius vadus, rikiuotės karininkus, dėl aukščiausios karo vadovybės klaidingo sprendimo.

Mūsų karys buvo visuomet drausmingas, paklusnus ir pareiingas. Jis laukė ir 1940 m. birželio mėn. 15 d. tik įsakymo iš aukščiau ir būtų sąžiningai atlikęs jam tėvynės skirtas šventas pareigas - ginti tautos laisvę ir aukotis kaip kad 1918-1920 m. Deja, įsakymo negavo. Karo vadovybė supasavo.

Ne be reikalo, tik prasi-dėjus 2 - ram pasauliniam karui, ištisa eilė rikiuotės karininkų ir eilinių karių nuėjo partizanauti ir žuvo nelygioj kovoj šalia mūsų trispalvės. Garbė jiems amžina!

Minėdami didingus mūsų tautos žygius ir kovas, laimėjimus ir aukas, laikykim tai mūsų ateities veiksmų gairėm ir pasižadėkim iškilmingai iš-guiti iš mūsų tarpo baimę ten, kur mūsų tautos reikalai pirmą eilę! Iš praeties tavo sūnūs te stiprybę semia.

J. Viliušis

KANADOS KRAŠTO VALDYBA

1011 College Street, Toronto 4, Ont.

INFORMACIJA - APLINKRAŠTIS Nr. 2

1. Švietimo Komisija.
1968 m. lapkričio mėn. 5 dieną, Krašto Valdybos posėdyje patvirtinta sekančios sudėties Švietimo Komisija: pirmininkas - L. Tamošauskas, vice - pirmininkas - J. Andriulis, protokolų sekretorė - A. Bušinskaitė, sekretorius - V. Taseckas, išdėtininkas - R. Kutkienė ir narys - L. Senkevičienė. Visais švietimo reikalais kreiptis į Komisijos pirmininką L. Tamošauską, 236 Doverscourt Rd., Toronto 3, Ontario, telefonas 531-4469.

Pasaulio LB-nės seimo nutarimu 1969 metai skelbiami lietuviškos šeimos ir lietuviškų mokyklų metais. Šio įvykio atžymėjimui KLB-nės Švietimo Komisija paruošė detalą programą, kurios pagrindiniai uždaviniai ir tikslai būtų šie:

1. Skelbti mokinių tarpe konkursą rinkimo straipsnių ir paveikslų apie Lietuvą.
2. Skatinti liuanistines mokyklas leisti mokinių laikraščius, remiant jų pastangas finansinai.
3. 1969 m. kovo mėn. Toronte sušaukti mokytojų suvažiavimą.
4. Suaktyvinti liuanistines mokyklas leisti mokinių lietuvių gyvenimo (emigracija, organizacijos, laisvės kova ir pan.) dėstymą.
5. Įvesti liuanistines mokyklose priešmokyklinio amžiaus vaikų mokymą.
6. Nuo 1969 mokslo metų pradžios laikyti mūsų liuanistinėse moky-

lose JAV liuanistinių mokyklų programos ir vadovėlių.

2. Solidarumo įnašo klausimas.

Paskutiniame Krašto Tarybos suvažiavime buvo iškeltas pasiūlymas pakelti solidarumo įnašą iš 2 iki 3 dolerių metams. Solidarumo įnašo dydis yra įrašytas į mūsų statutą - by - law ir todėl jo pakėlimas būtų galimas tik pakeitus mūsų statutą. Statutui pakeisti reikia šaukti Krašto Tarybos suvažiavimą ir praktiškai tai būtų galima padaryti tik sekančios Tarybos sesijos metu ir naują 3 - jų dolerių įnašą būtų galima pradėti rinkti tik 1970 metais. Krašto Valdyba prašo visas apylinkes šį klausimą gerai išdiskutuoti savo posėdžiuose bei visuotiniuose seimelių bei apylinkių susirinkimuose ir pranešti mums kiek galint greičiau, kad Krašto Valdyba žinotų ar didžiuliam pritarimui šiam pasiūlymui. Krašto Valdyba mano, kad pusė solidarumo įnašo turėtų palikti apylinkėms, o kita pusė atiduota Krašto Valdybai, kuri savo keiliu kiek didesnį procentą negu iki šiol sumokėtų Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybai. Tačiau galutinis šio įnašo paskirstymas būtų nutartas tik Tarybos suvažiavime.

Ta pačia proga KLB-nės Krašto Valdyba prašo baigti išrinkti solidarumo įnašą už 1967-68 metus ir atsiskaityti su Krašto Valdyba. Dėkojame toms apylinkėms, kurios jau atsiskaitė.

3. Baltic Story veikalo reikalai.

Anglų dramaturgas John Harvard rašo sceninį veikalą "Baltic Story", kuris bus statomas kanadiečių profesionalų aktoriams įvairiuose šio krašto miestuose. Apskaičiuojama, kad pastatymas kainuos apie \$24.000,00. Tam tikslui Edmontono pabaltiečiai leidžia loterijos bilietus iš kurių numatoma surinkti \$12.000. Daugumas apylinkių valdybų pasiėmė bilietų knygutes platinti per Tarybos suvažiavimą. Tos apylinkės kurios dar nepasiėmė šių bilietų prašomos tai padaryti rašant p. J. R. Simanavičiui, 175 Parkside Dr. Toronto 3, Ontario. Vieno bilieto kaina \$1.00, knygutėje yra 10 bilietų. Jeigu kai kurios apylinkės pajėgios tai prašomos nupirkti po vieną - kitą knygutę ir iš savo kasų. Už visus bilietus prašome kiek galint skubiau atsiskaityti, nes loterijos traukimas numatomas šių metų pabaigoje arba anksti naujų metų pradžioje.

4. Šalpos Fondo reikalai. Krašto Valdyba, pasinaudodama statuto suteikta teise, į savo sąstatą Šalpos Fondo reikalams pakvietė p. A. Kuolienę. Visais šalpos reikalais prašome kreiptis į ją Krašto Valdybos adresu arba p. A. Kuolienės namų adresu: 102 Beresford Ave., Toronto 3, Ontario, telefonas 679-7051.

KLB-nės Krašto
Valdyba

TRIMITO AIDAS

APLINKRAŠTIS Nr. 1 1968. II. 7 d.

1968 Lietuvos laisvės kovos metais Toronte, birželio mėn. 22-23 dienomis, įvyko Pirmasis Kanados Šaulių suvažiavimas, kurio metu buvo įsteigta Kanados Šaulių Rinktinė. Rinktinės vadovybė sudaro: pirm. St. Jo-

kubaitis, vicepirm. P. Gulbinskas ir V. Bačėnas, sekretorius V. Keturakis, visi Toronto Putvio kuopos šauliai. Be to, kuopų atstovai, šauliai: Ig. Petrauskas Mindaugo kp., S. Jankauskas, Gedimino kp. P. Kanopa, Algirdo kp.

Rinktinės darbas ir tikslas: steigti naujus šaulių dalinius, koordinuoti kuopų kultūrinę veiklą, kvieisti dalinių suvažiavimus, rengti šventes, konferencijas, palaikyti ryšius su draugiškom šauliams, Pabaltiečių ir kitų karinė organizacijom.

Rinktinės vadovybė kviečia, prašo ir ragina:

1. Visus Lietuvoje buvusius šaulius - šaules jungtis prie veikiančių Kanadoje šaulių kuopų bei dalinių. Ypač kviečiami buvę Neprikl. Lietuvos kariuomenės karininkai ir kariai.

2. Didinti savo kuopų narių skaičių. Kiekvienas šaulys pakviečia ir įrašo po vieną naują narį.

3. Kuopų valdybos neatidėliojant imasi iniciatyvos suorganizuoti Jau-nųjų šaulių skyrius, paskiriant ar pakviečiant

St. Jukubaitis ir V. Keturakis su kuopos laimėta perėinamoja taure (šaudymo varžybose).

tam tikrą asmenį - organizatorių.

4. Suaktyvinti šaulių moterų veiklą ir organizuoti šaulių rėmėjus.

5. Steigti - organizuoti šaudytojų ekipas-grupes ir įsigyti tam tinkamus šautuvus, nes tam šaudymo sportą labai mėgsta jaunimas.

6. Kiekvienas šaulys - šaulė privalėtų įsigyti šaulišką uniformą (pagal dabartinį Mindaugo kuopos padarytą pavyzdį), nes uniformuota organizacija visur yra daugiausiai respektuojama. Atmin-Nukelta į 7 psl.

Nepriklausomos Lietuvos miškininkui

a. a. JONUI DĖDINUI

mirus, jo dukrelę Reginą Brikieneį ir jos artimuosius giliai užjaučia

Valė ir Jonas Viliušiai.

JUOZO LUKOŠIŪNO tėveliui mirus

Lietuvoje, nuoširdi užuojauta jam ir jo šeimai

E. ir J. Kardeliai.

MARIJAI LEKNICKIENEI, jos broliui

kun. Jonui Andriejauskui mirus Lietuvoje, nuoširdi užuojauta

E. ir J. Kardeliai.

Vyt. Zubas

SENŲS KUPIŠKĖNŲ VESTUVĖS

Jau ne kartą girdėjome apie to vardo spektaklį Lietuvoje. Tai 1966 m. rudens Kupiškų debiutavusios mėgėjų grupės etnografinis vaidinimas, praejusį pavasarį susilaukęs šimtojo spektaklio. Be gastrolių įvairiose Lietuvos vietovėse, tie patys vyresniosios kartos vaidintojai davė radio ir televizijos "Senovės Kupiškėnų Vestuvių" vaidinimus.

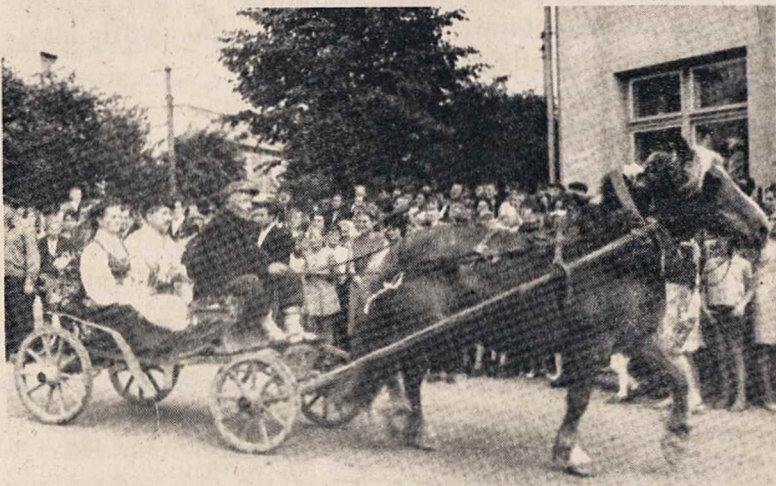
Nemažesnę susidomėjimą spektaklis sukėlė ir išeivijoje. Mat, šį pavasarį Montrealyje Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijos išleista plokštelė "Lietuviškos Vestuvės" yra kaip tik šio kupiškėnų vaidinimo įrašas. Plokštelės buvo gerai įvertintos spaudoje ir neseniai pasirodė antroji jos laida.

Praėjusią vasarą, po šimtojo spektaklio, Kupiškį įvyko festivalis, kurio metu daugelis "Senovės Kupiškėnų Vestuvių" scenų buvo įamžinta kino juoston. Viena iš čia dedamų nuotraukų ir rodo "jaunuosius" važiuojant Kupiškio gatve. "Vestuvėninkus" stebi didelė mi-

nia, matosi daug jaunimo.

Gal ir natūralu matyti jaunąją kartą idėmiai sekančiam vaidinimui, nes: ... (Tautosaka) tai brangus turtas, neišsenkamas visokeriopos kūrybos šaltinis priaugančiom kartom, todėl brangintinas. Nenuostabu, kad kultūringos tautos seniai su dideliu rūpestingumu renka ir saugo savo tautinius kūrybinius lobius būsimoms kartoms. ... Rašo montrealietė M. Jonynienė plokštelės "Lietuviškos Vestuvės" aplanke.

Ne vien tik lietuvis domisi mūsų tautinės kultūros palikimu. Domisi, renka ir vertina ir sveti-

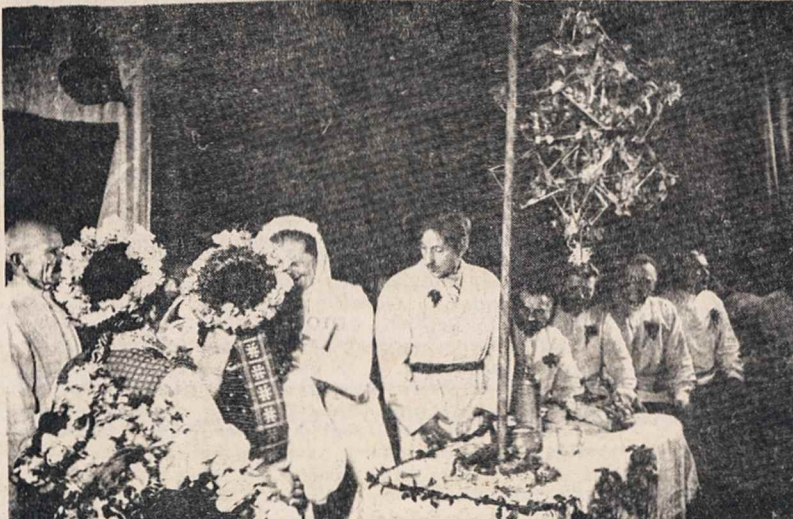
"Kalamaškoj" bažnyčioje važiuoja jaunujų pora.

Namie liekė svečiai rengiasi pirmą kartą. Pirmąsį sėdi prie stalo ir rašo "testamentą".

mi:

"... Padarėte nemažą įnašą mūsų kultūrinį lobyną įamžindami (plokštelėn) lietuviškas vestuves, kurios lietuviuose yra itin sudėtingos ir idėmios. Jūsų sumanymas paskleisti tą plokštelę po

"Veselijai" grįžus iš bažnyčios. Vidury stovi jaunas, virš stalo kabo "sodas".

pasaulio kultūrinės institucijos yra tikrai girtinas ir vertas didžios paramos. ... plokštelės leidėjams rašo laiške iš Švedijos etnografas J. Lingis, dėsantis lietuvių kalbą Upsalos ir Stockholmo universitetuose.

"Krivulė", plokštelės platintojai, yra pasiryžę mūsų tautosakinę palikimą skleisti svetimtaučių tarpe. "Lietuviškas Vestuvės" jau gali išgirsti studentai Stockholmo, Upsalos ir Lundo universitetuose Švedijoje, Oslo univ. Norvegijoje, Helsinkio - Suomijoje ir kt. Taip pat ši plokštelė randasi keliolikoje etnografinių muziejų bei archyvų Skandinavijos kraštuose.

Tai tik pradžia, nes arčiau susipažinus tenka maloniai nustebti, kad

lietuvių kalbai, tautosakai ir etnografijai skiriama tiek daug dėmesio įvairiose mokslo institucijose Europoje ir Amerikoje. "Krivulė" ketina smulkiau šiuo reikalu informuoti ir paskelbti svetimtaučių atsiliepimus.

Lietuvių gyvenimo reiškinių

DUOKITE ŽINIŲ APIE dūruomenės valdybose ar NUKENTĖJUSIUS LIETUVOS GYVENTOJUS rodys. Jų galima gauti ir tiesiai iš

Lietuvos Tyrimo Instituto (Lithuanian Research Institute) apygyrų valdytute 29 West 57 St. - Fl. 10, New York, N. Y. 10019

apie bolševikų ir nacių mirtinuosius bei genocidinius nusikaltimus Lietuvoje.

Visi lietuviai, patys nuokupantų nukentėję, arba turintieji tikrų žinių apie kitus tokius nukentėjusius, kurie patys apie save žinių suteikti negali, prašomi nedelsiant atsiųsti.

Žinių lapai (anketos) gaunami Lietuvių Ben-

● Vliko Selmo posėdžiai bus gruodžio 7-8 d. New Yorke. Vliko valdyba jau parengė posėdžių dieno-tvarkę. Vliko tarybos komitetas rengia nutarimų projektus, liečiančius eilę svarstysimų klausimų. Gruodžio 7 d. rengiama vakarienė, kurios metu bus pagerbti Vliko vete-ranai - prieš 25 metus Nukelta į 6 psl.

Jaunoji rauda atsisveikindama su tėviškele.

Šį kartą patiekiamo keletą scenų iš "Senovės

Kupiškėnų Vestuvių" vaidinimo Lietuvoje.

STASYS GERVILAS

12.

TRYŠ NUPLĖSTOS KAUKĖS

(No Lietuvos slaptosios policijos detektyvo pergyvenimai Vilniuje ir Vilniaus krašte 1939 - 1944 metais).

Sekančios dienos rytą Aleksui buvo pasakyta to "gero" vyro ateiti 9 val. ryto. Nuėjęs rado nurodytą asmenį, kuris vėl Aleksą nuodugniai klausinėjo apie praeitį, šeimą, gimines ir visokias gyvenimiškas smulkmenas ir davęs pasirašyti atsakymų surašytą specialų blanką.

Šitas čekistas Sydor visą dieną mokino Aleksą netik kaip įstatyti mikrafonus į telefonų aparatus, bet dar daugiau kaip laikytis atsargumo nuvykus į nurodytą vietą, kaip meluoti ir reikalui esant kaip sugadinti telefoną, kuris, neva reikalingas pataisymo. Pirmus du mikrofonus Aleksas idėjęs geležinkelio Valdyboje Vilniuje ir vieną geležinkelio stotyje. Tris įstatęs pramonės - prekybos įstaigose - Vaupšos įstaigos telefonuose, p. Bertašiaus įstaigoje, kelis Vilniaus krautuvų vedėjų telefonuose, tris krim. policijos įstaigose, viešos Miličijos valdyboje ir kitose vietose. Iš viso Aleksas buvo įtaisęs apie 24 - 26 mikrofonus. Be to, Aleksas pasakęs, kad kur tai Liejyklos gt., radęs telefono aparate taip pat mikrofona, kurio Aleksas neįdėjęs. Iš to spėjama, kad šios rūšies specialistų buvo ir daugiau. Taip pat tvirtino - jis neįdėjęs mikrofono į Vilniaus muitinės viršininko kabinetą, kurį buvau radęs ir parodęs tam asmeniui, kuris nuolatos tame kambaryje dirbo ir su lietuviais kalbėdavosi. O žinant, kad čekistai pasi-

kalbėjimų klausosi, tai buvo kalbama apie specialiai sufabrikuotus reikalus - ir šias eilutes rašančiam teko daug praleisti valandų tame kambaryje ir mūsų pasikalbėjimai čekistams buvo žinomi ir girdimi.

1942 m. anksti pavasarį - jau sniegui nutirpus, komunistų lėktuvais išmetęs parašiutininkus Salų valsč. Sniegenos apylinkėse į pamiškės laukus. Tai berods pirmas desantas parašiutininkų, kurie buvo paruošti naujai įsteigtoje mokykloje Kalinine, apie 80 kilometrų nuo Maskvos. Mokyklos štabas, matomai buvo įsitikinęs, kad apie šią vietą sniego jau nėra ir daugiau ne snigs, bet įvyko priešingai. Tą naktį gerokai atšalo ir apie pusę colio prisnigo, o paryčiai išmesti parašiutininkai palikę savo pėdsakus nuėjo į miškus arčiau Neris ir patogesnė vietoje apsistojo. Gi vokiečių žandarmerija radusi parašiutininkų pėdsakus nusekė iki tos vietos ir įvykęs gerokas susišaudymas. Susišaudymo metu vienas vokiečių buvo nušautas ir du sužeisti. Parašiutininkų du nušauti ir vienas sužeistas suimtas. Po šio nepasisekusio parašiutininkų veiksmo, jie išsiskirstė po vieną į tam tikras vietas ir organizavo partizanų grupes. Vienas iš jų buvo apsistojęs Neris upės pakraštyje miškingoje vietoje ir suorganizavęs 8-9 žmonių grupę Vincentovo vienkiemio apylinkėje, kurie slapstėsi maitinda-

miesi iš vietos rusų bei gudų tautybės ūkininkų. Bet liepos mėn. pradžioje Svyrių policijos dalinys anksti rytą šią gaują puolęs, bet miškų tankumytais pasinaudodami, partizanai išbėgiojo ir tik vienas buvo suimtas. Tai buvo jaunas iš Rusijos gilmumos pabėgęs iš karo belaisvių stovyklos ir buvo prisijungęs prie mažos grupės partizanų, kurie slapstėsi parašiutininko vadovybėje nuo Svyrių miesto apie 17 kilometrų atstume.

Antras iš išmestų parašiutininkų prie Sniegenos km. Salų valsč. buvo įsikūręs ir prisijungęs prie besislapstančių belaisvių partizanų grupės tarp Nestoniškių ir Vyšniavos miškingoje vietoje baigiantis Svyrių ežerui į pietų pusę. Šioje partizanų grupėje esant apie 16 žmonių ir turėdami gerų ginklų, vietos ūkininkus apiplėšdavo net ir dienos metu. Ūkininkų skundai nepaliaujamai buvo gauti ir todėl liepos mėn. baigiantis Svyrių policiją šią partizanų stovyklą puolusi, bet dėl mažo kiekio policininkų nebuvo galimybės geriau apsistoti tinkamose vietose partizanus suimti ir priartėjus prie sargybinių po pirmų šūvių pasikeitimo, partizanai palikę dalį ginklų, rūbų ir 16 asmenims kelioms savaitėms maisto, išbėgiojo. Be kitų daiktų buvo rasta klastingos padirbtos antspaudos vokiečių tam tikro dalinio žandarmerijos ir lietuvių policijos vadovybės. Kaip iš atrastų antspaudų taip ir iš kitų dokumentų buvo aišku, kad šioje partizanų partizanų stovykloje padirbinėjo dokumentus, kurių pagalba partizanai galėjo laisvai judėti įvairiose vietose. Nors partizanai ir neturėjo daug aukų žmonėmis, be

kelių lengvai sužeistų, tačiau turėjo didelį nuostolį ginklais, maisto nuostolių ir dokumentų klastojimui netekę antspaudų bei reikalingo popierio. Po minimo policijos su partizanais susišaudymo, dalis partizanų prisijungė prie didesnės grupės partizanų arti Naručio ežero vadovaujamo seno čekisto parašiutininko Markovo. Nors tuo laiku dar nebuvo pajėgus kuo nors daugiau pasireikšti, bet atkeršydami už Svyrių ežero apylinkėje gajos išvaikymą, vietos nakties metu atėjo apie 15 partizanų į Olševos dvarą, kuris yra tarp Svyrių ir Lentupio ant Strecupės kranto, prinešę iš kuono šiaudų ir degamais skysčiais apipylę sudegino medinį nemažą tiltą.

1942 m. birželio mėn. komunistai išmetė septynis parašiutininkus Rudninkų miškų vietoje - tarp Ternianų ir Dworzec, o už savaitės ir antrą grupę Macelių km. apylinkėje. Išmestųjų parašiutininkų vienas aplinkybės, gyventojų nuotakas, administracijos ir policijos aktyvumą bei stovyklų vietas ir daug kitų reikalų, skubiai per mažus radio siųstuvus, (kurios parašiutininkai atsinešdavo su savimi), perduodavo į Kalininą savo štabui. Bet pirmoje eilėje jiems buvo įsakymą plėsti ryšius su atitinkamais žmonėmis špionazui, - sekti Vokietijos kariuomenės judėjimą ir prie geros progos, sprogdinti svarbaus susiekimo geležinkelius ir tiltus. Neprieidami sprogdinti tiltų, komunistų partizanai, daugumoje vadovaujami išmestų parašiutininkų, jie pakasdavo specialias minas geležinkeliose ir traukiniui atėjus ant tam tikro prietai-

so, mina sprogdavo išmesdama traukinio garvežį arba vieną kitą vagoną. Taip partizanams patvirtinti netekę keliolika kariškių ir nekariškių traukinių katastrofas. Ypač didesnių nuostolių yra padarę Vilniaus krašte Lietuvoje ir Baltgudijoje. Bet jokiu būdu netiek daug kaip komunistų propagandistai yra prirašę pokarinę propagandą savo spaudoje ir specialiose leidiniuose apie partizanų veikimą toli nuo fronto linijų užpakalyje.

1942 m. pradžioje atsiradus daugiau parašiutininkų ir partizanų, kurie plėsdami savo veiklą ieškojo sau informatorių ir ryšininkų netik kaimuose, bet ir miestuose. Liepos mėn. pradžioje keli parašiutininkai pasidavę policijai patys nenorėdami komunistų apgaulei tarnauti, ir vienas iš tokių - Kazys Blažys Pylimo gatvės turgavietėje buvo pagautas. Tai buvo gražios išvaizdos, augalotas, apie 30 m. amžiaus, mažų ūkininkų sūnus, kuris kartais dirbdavo pas turtingesnius ūkininkus iki komunistų okupacijos. Tardomas, pradžioje gynėsi, kad išmestas su parašiotu ir meluodamas nurodinėjo savo gyvenamas vietas ir pan. Sekančią dieną K. Blažys gerai pagulvojęs savo padėtį ir beprasmiškai išsisukinėjęs pasakęs visą tiesą: bolševikų kariuomenė okupavus Lietuvą ir atleidus iš tarnybos senus policininkus, K. Blažys padavęs prašymą milicijai ir tuo jau buvo priimtas. Trumpai pabuvęs Biržų apylinkėse milicijos tarnyboje, buvo perkeltas į Vilnių ir savo noru pasiprašęs pereiti tarnauti į čekistų slaptosios policijos tarnybą. Buvo priimtas ir

kitų čekistų buvo mokomas ir ruošiamas įvairiomis pareigoms ir net politinių bylų tardytoju. Kaip K. Blažys sakęs, kad apie 4 mėnesius prieš karą čekistai buvę labai apkrauti darbais - šimtus suimty, tik Vilniaus mieste, reikėjo tardyti, suimti naujus ir skubiai ruošti generatiniam išvežimui į tolimą Sibirą.

K. Blažys papasakojo, kad jau dvi savaitės prieš karą, visiems čekistams buvo įsakymą pasiruošti, tik labai slaptai čekistams buvo žinoma, kad tarp Vokietijos ir Rusijos karas beveik neišvengiamas, kas čekistus labai neigiamai veikė ir kai kuriais atvejais nepersitengdavo žmonių suėmimams arba net išvežimui į tolimąjį Sibirą. Pirmieji šūviai nuaidėjus, čekistai dieną ir nakties metu naikino savo popierius ir kitus įrengimus savo įstaigose, o tik svarbiausius dokumentus ir daiktus sudėję į sunkvežimius išvažiavo Minsko link. Trumpam apsistoję Minske - pasiskirstė į kitas vietas. Bet neilgam, dar be kelių sustojimo vietų tarp Minsko ir Maskvos, maždaug už mėnesio laiko atsikūrę Maskvos priemiesty, kur buvo tikrinami ir rūšiuojami į tam tikras įvairias tarnybas - įstaigų, fabriko bei kitų įmonių apsaugai. O jau už mėn. laiko, kaip rusams taip ir lietuviams bei žydų tautybės jauniems vyrams buvo įsakymą vykti į Kalininą. Po tyrinėjimo ir patikrinimo buvo nuvežti į vieną stovyklą arti Kalininą - į parašiutininkų mokyklą, kurioje skubos keliu apie mėnesį laiko buvo mokomi įvairių "gudrybių" veiklai. Tuo laiku jau buvo parašiutininkų mokyklos stovykloje apie 250 žmo-

nių, kurių tarpe buvo iš Gudijos, Latvijos, Estijos ir Lietuvos. Juos mokė kaip skleisti priešui kenksmingus gaudus vietos gyventojų tarpe, kaip išnaudoti visas galimas progas sueti ir ryši su patikimais vietos gyventojais, kaip organizuoti, kaip slėptis ir supažindinti su sprogstamomis medžiagomis. Bet panašios pinks buvo ruošiamos išimtinai policijai ir Jasiūnų apylinkėje vienas policininkas buvo mirtinai sužeistas jam įeinant į partizanų požeminį užmaskuotą urvą. Taip pat buvo mokomi kaip šviesų signalais nuo žemės susisignalizuoti su atskridusio iš Rusijos nakties metu lėktuvo lakūnais, kurie išmesdavo ginklų, amunicijos, valstų ir padirbtų vokiškų pinigų, už kuriuos partizanai pirkdavo vietos gyventojams pritaikomų rūbų ir kitų daiktų. Nors daugumoje partizanai nakties metu apiplėšdavo ūkininkus arba ir dienos metu pravažiuojančius keleivius miškingose vietose. Jau 1942 metų pavasarį partizanų suorganizuotoje grupėje Dubičių miškuose, kurių apylinkėje buvo apie 100 asmenų ir, mažesnė grupė buvo Rudninkų miškuose, kurių apylinkėje buvo su parašiotu nakties metu išmestas su šešiais kitais parašiutininkais ir K. Blažys. Jų grupėje buvo 2 žydų tautybės vyrai, du lietuviai ir 3 rusai - gūdai. Visi susijungę su jau iš ankčiau buvusiais partizanais ir apsitarę miško gyvenamose sąlygose, K. Blažys išvykęs į Vilnių atnaujinti su pažįstamais ryšius prie progos užėjus į turgavietę, kur netikėtai buvo policijos suimtas. Kas su K. Blažiu vyko toliau, nežinoma.

(B. d.)

PROPERŠOS

Surinko TAURAS.

A. Stoškaus, A. Garbauskas Tėvynė. Vitražo fragmentas.

Atsimenat dekoratyvinį tašką, įžengus į rusų paviljoną Expo? Margasna! vėl žerutį - lietuvių vitražistų: Stoškaus, Morkūno, Garbauskos skaldyto stiklo panneaux?

Kažkada apie šį kūrinių entuziastingai rašė "Švyturys" savo numerį skirtam pasaulinei parodai Montrealy. Ak, ir mes džiaugėmės, kad Lietuvos dailininkų vitražas buvo pripažintas paviljono vadovybės kaip tinkamiausias tokiam dekoratyviniui uždavinui.

Kaip pasisakoma apie jo meninę vertę dabar?

"Nenorint sumenkinti mūsų vitražo meistų pasisekimų, vis dėl to reikia pažymėti, kad kai kurių eksponuotų vitražų piešinys yra labai schematiškas ir primena 1945 metų lygio plakātą. Panašių priekaištų galima būtų adresuoti ne vienam išgarsėjusių mūsų vitražistų darbu, jų tarpe ir iš Montrelio parvežtam A. Stoškaus ir A. Garbauskos vitražui "Tėvynė" (St. Pinkus. "Jubiliejinė taikomosios-dekoratyvinės dailės paroda "Perгалė" No 9. 1968).

Nuansuočiau, ne taip kirviu nukirsdamas, bet nemažiau tiesiai prasitaria apie nūdienės Lietuvos tapybos vadavimąsi iš plokščio plakatiškumo dail. V. Kisarauskas aptardamas "Kultūros Barų" rugpiučio numerį (8) 1968 dailininko Antano Gudaičio kūrybinį kelią.

Netalpinsim ištaisai dėl vietos stokos šio galantiško, jautriai parašyto straipsnio, pasitenkindami vien įžanga, kurioje objektyviau, naujoviškiau, pažvelgiama į ARS grupės (ikišiol koneveiktos netir tokiuose leidiniuose kaip J. Jurginio "Lietuvių meno istorija") poveikį į mūsų dailės formavimąsi.

LIETUVIŠKOS DAILĖS AŽUOLAS

Nelengvas uždavinys tenka tam, kuris imasi rašyti apie prof. Antaną Gudaičį ir jo kūrybą, apie jo vietą šiandieninės mūsų dailės panoramoje. Viena — stiga laiko perspektyvos, kuri leistų į dailininko kūrybą pažvelgti "iš tolo", antra — nedideliame rašinyje sunku susumuoti, apibendrinti ir įvertinti tą titanišką darbą, kuriam kažkada, neramioje jaunystėje, drauge su kitais arsininkais A. Gudaičis pašventė savo gyvenimą. Prabėgo metai, iš nedidelio būrio dailininkų, liaudies meno įkvėptų, "negyvoje ir tuščioje vietoje" pradėjusių naują meninį sąjūdį, vieni jau mirę, kiti išsiblaškę svetur; tik A. Gudaičis ir šiandien su nenuilstančia energija tęsia pradėtąjį darbą.

Kažkada užsibrėžtas tikslas — įjungti lietuvių tapybą į europinio meno vystymosi srautą, nutraukti ryšius su iš 19 amžiaus atėjusiu eklektiniu meno ir pasaulio supratimu, kalbėti mūsų amžiui būdinga plastine kalba — tapo visos A. Gudaičio kūrybos ir gyvenimo gaire. Visada energingas ir veiklus, nepakantus rutinai, sustingimui, dvasinei anemijai, aštraus proto ir didelės meninės kultūros dailininkas nuo jaunystės iki šių dienų yra Lietuvos meno judėjimo spyruoklė, visad įtempla ir stamanti.

Dažnai, kalbant apie lietuvių nacionalinės dailės vystymąsi pokario metais, sakoma: "Gudaičio mokykla". Ir neatitiktinai tai asocijuojasi su sąvoka "nacionalinė mokykla". Gudaičio akyse augo, formavosi, rikiavosi naujos menininkų falangos, naujos kartos, vienaip ar kitaip veikiamos jo menc, pažiūrų, asmenybės. Charakteringos grafiko Vytauto

Valiaus prisipažinimas, 1961 m. Rašytojų klube aptariant A. Gudaičio tapybos ekspoziciją, — nors jis niekad nebuvo prof. Gudaičio studentu, vis dėlto save laikė jo mokiniu. Turedami misijos supratimą, tur būt, panašiai galėtų pasakyti dauguma pokario metais subrendusių dailininkų. Vieni tiesiogiai perėmė profesoriaus tapybos būdą, kad vėliau jį transformuotų, keistų, kiti iškart priešpastatydavo jam savąjį pasaulio suvokimą, tretį taip ir pasiliko jo įtakoje, nepajėgę atsiliesti ir išaugti iš plataus šio medžio melamo šėšelio. Sava Gudaičio mokiniams laiko nei ir tie, kurie dirba visiškai priešingai — ir tai rodo jo mokyklos gyvybingumą. Pasinaudoti mokytojo pavyrimu kaip platforma, kaip alspirtimi, padedancia atsiplėsti ir išleisti į savo kelią — šitokia jauno menininko raida laidoja gražią mūsų tapybos ateitį.

Panašiai brendo ir paties Antano Gudaičio talentas. Iš studijų Paryžiuje 1929—1933 m. jis atsivežė šviežią, gaivų prancūzišką spalvingumą, tačiau, pakludamas savajam neramiam temperamentui, savo paveiksluose jį sudramatino pašalinio, prisodrinio šiaurietiško vėjo ir jaunystės maišto. Prancūziškas lengvumas ir žaislingumas pasiliko tik pačiame kūrybinio akto betarpiškume ir, gal būt, potėpyje — tame aistringame teptuko smūgyje, kuriančiame ne daiktą, o nuotaiką. Spalvos įėjo ir nuansai, pašiaus, sujauktas drobes paviršius, pilnas sąlyginės erdvės ir kartu išliekantis plokščias. A. Gudaičio kūrybai nuo jaunystės iki pat šiandieninių darbų būdingas grubokas, apibendrintas, neperkrautas įvairiais motyvais vaizdo perteikimas, aiški kompozicija.

Tą patį užaštrintą ir kartu rūsoką bei sukaupią emocijonalumą, pereinantį į savotišką ekspresionizmą, tą spalvos taurumą, paprastą monumentalą formą matome ir polichromuotoje liaudies skulptūroje. Neveltui jau nuo ARS'o manifesto A. Gudaičio kūrybai taip artimas liaudies menas, kurio poveikis, metams bėgant, ne mažėja, o auga. Profesoriaus tapybos išvirsinis grubumas asocijuojasi su liaudišku tiesumu ir paprastumu, o tam tikras nervingumas — su kolizijų kupino mūsų amžiaus įtampa.

Amžius ir ilgi darbo metai nesumažino A. Gudaičio kūrybos intensyvumo ir jėgos. Audringi jaunystės maištai liko praeityje, tačiau ir šiandieninėse parodose jo darbai atrodo jaunesni ir šviežesni negu daugelio jaunųjų dailininkų. Zvelgdami į Gudaičio paveikslus, nesijaučiame nei suvaržyti, nei slegiami; dauguma jų dvelkia laisve, užmoju, kerį fantazijos žaislingumu, netikėtu sumanymo šuoliu. Įkvėpimas dailininkui — tai ne niūrus darbas, vienodas ir varginantis, o platus atsipalaidavimas, pakilimas aukščiau kasdienybės, visų provincijalių kanonų ir dogmų, civilizacijos uždegtų varžtų; jo įkvėpime keistai jungiasi žaismas su rimtimi, kaprizas su gilumu. Iš tikrųjų, juo mažiau menininkas varžo save taisyklių rėmais, juo laisvesnis ir pilnesnis savyje pasijunta — tuo netikėtesni, betarpiškesni ir įspūdingesni būna rezultatai. O juk nelengva dailininkui tarp kasdieninių pareigų, darbų ir užsakyimų kurti kažką didelio ir tauraus, kaskart vis naujai atgimti kūryboje, būti saviimi ir nesikartoti.

KAIP VAIZDUOJAMAS AMERIKOS GYVENIMAS RUSŲ TELEVIZIJŲ

Nesenai sovietų televizija parodė amerikietinio gyvenimo parodiją: spalvotų perlų karoliais pasipuošusios merginos

mini - sijonukuose, barzdoti jaunuoliai kliunkina gitaras, ir murmantys nesuprantamas, pseudofilosofines frazes, skery-

A. GUDAČIS. Dailininkas. 1964 m.

A. GUDAČIS. Motina su vaiku. 1931 m.

čiojos elektroninių vargonų muzikos fone.

Sunku įsivaizduoti, rašo užsienio korespondentai, iki kokio laipsnio priėjo antiamerikietiška propaganda. Pasisavinusiam tai ką jam pasakoja televizija, radijas, laikraščiai ir žurnalai sovietų piliečiui, belieka galvoti, kad Amerikos gyvenimas yra atstumiantis riaušių, nedarbo, narkotikų, skurdo, rasinės neapykantos, jaunuomenės moralinio nuosmukio, protinių ligų iš-

buojimo ir dar kitų socialinių skaudulių mišinys.

Panašiai vaizduojama ir Vakarų Vokietija, tik ten dar pridedamas neonacizmas ir tariamas sąmokslavimas siekias sukurstyti iš naujo Antrąjį Pasaulinį karą.

Ir kituose pasaulio kraštuose kalbama apie šias amerikiečių ir vokiečių problemas. Skirtumas tik tas, kad Sovietų Sąjungoj tai vieninteliai gyvenimo reiškiniai, kurie įžiūrimi amerikiečių ir vokiečių gyvenime.

Anksčiau minėta televizijos programa yra tik vienu pavyzdžiu. Yra ir kitų pavyzdžių. Kai kurios krautuvės pardavinėja plakatus, skirtus ugdyti žmonėse dorus jausmus. Jų tarpe visad randama, šalia taurių portretų ir pūstų šukių, tam tikro kiekio karikatūrų, kuriose vaizduojami riebiūs amerikiečiai kapitalistai, išsigimėliai kareiviai, ir svastikuoti vokiečiai.

Nesenai įvykusioj Tretjakovo galerijos patalpose parodoj buvo išstatyta paveikslų ir piešinių kolekcija, pavadinata: "Štai Amerika!". Vėl ten buvo galima rasti iškrypėjusius kareivius, vergovės jungą velkančius juo-

dukus, klaidius policininkus, sadistinius darbdavius ir visą pulką išsigimėlių veidų. Nieko kito.

Kita medalio pusė žinoma, vaizduoja sovietinį žmogų ir satelitinių kraštų piliečius, kaip gyvą dorybės išikūnijimą.

Kai kurie istorikai yra nuomonės, kad šis simplistinis rusų požiūris, prasidėjęs Rusijoj dar prieš 1917 metų revoliuciją, dar nuo caro laikų, kada buvo tikima, kad Vakarai esą supuvę ir dekadentiški, ir kad tik Šventoji Rasieja, kurią išsaugojęs įgimtas rusų naciškai gerumas, galinti išgelbėti žmonią.

Tada buvo ieškoma idealo krikščionybėi. Ją pakeitė marksizmas - leninizmas, bet mitologinė galvosena liko esminiai nepasikeitusi.

MONTREALIO NAUJASIAS MUZIEJUS

Rašo Harriet Saalheimer.

(Canadian Scene) - Montrealis turi naują idomų muziejų su nepaprastu planu. "Panorama of Telephone Progress" Kanados Bell vyriausioje būstinėje parodo istoriją pradedant nuo Neanderthalo žmogaus, kuris esąs buvęs prieš 50.000 metų ir ligi galimo erdvių satelitų.

Lankytojai gali pavyzdžiui, iėti į vaistinę iš Viktorijos laikų, kuri aptarnauja mergaitę iš apyvartos išėjusią sujungimų lentą. Jie sužino, kad tai buvo Kansas mieste, kur buvo išrasti telefonai, ir jie atebisi kontroliuojančiomis šviesomis, kurios parodo apie 900 milijonų telefono išsaugimų vienu kartu.

Yra pasiūloma kasdien nuo 9 val. ryto ligi 4 val. p. p. apsilankymas vadovui aiškinant angliškai ir prancūziškai. Arba pagal susitarimą. Nėra įeinamo mokesčio, net šeimininkai pavaišina lankytojus kavute ir lengvais užkandais.

32.

VINCAS MYKOJAČIS SUKILĖLIAI PUTINAS

XIX

Kolyška, traukęs su savo dviem batalionais per Kupiškį ir Pandėlį, pirmasis pasiekė numatytą susijungimo su Sierakausku ir Mackevičiumi vietą — Medekių kaimą. Tačiau jo pėdomis jau sekė majoro Merlino vadovaujamas nors ir negausus, bet gerai ginkluotas pėstininkų ir kazokų būrys. Gegužės 7 dieną Merlinas prisivijo Kolyšką ir puolė jį miškelyje prie Medekių kaimo. Susišaudymo metu netikėtai paspėjo Kolyškai ir pagalbą Sierakauskas. Merlinas su dideliais nuostoliais turėjo trauktis į Medekių ir šauktis generolo Ganeckio paspirties. Sierakauskas nedrįso pulti besitraukiančio priešo, nes laukė Mackevičiaus, kuris dar nespėjo atvykti.

Pradžioje nerami naktis. Stūgavo vėjas, užėjo šlapdriba. Išaušo gegužės 8 diena. Oras nepagerėjo. Pakaitomos sniegas ir lietus su žvarbiu vėju apsunokino judėjimą, kliudė matomumą. Vis dėlto Sierakauskas išvedė savo dalinius per Gudiškių kaimą į mišką ir išrikiavo už pelkėto upelio, laukdamas Mackevičiaus pagalbos, o gal ir priešo antpuolio. Deja, sulaukė ne Mackevičiaus, o priešo.

Generolas Ganeckis spėjo per naktį atvykti Merlinui į pagalbą. Išklampotas per Gudiškius ir toliau kelias rodė, kur nueita sukilėlių. Apie vidurdienį juos pasivijo. Prasidėjo mūšis. Carinės kariuomenės vadai net nenumanė, kad jie pradėjo mūšį su jungtinėmis sukilėlių jėgomis, vadovaujamomis paties paslaptingojo Dolengos. Sukilėliai laikėsi tvirtai, kol juos skyrė nuo priešo pelkėtas upelis. Bet štai vienur kitur maskoliams pavyko prasibrauti šlapus. Būdami žymiai gausingesni ir geriau ginkluoti, jie ėmė

spausti sukilėlius miško gilumon.

Tuo tarpu ėmė temti. Įsisiautėjus pūga su šlapdriba vertė kautynes nutraukti. Ganeckis nutarė trauktis į Medekių, nežinodamas, kas atsitiko sukilėlių gretose. O ten atsitiko didelė nelaimė. Mūšis buvo pasprukti maištininkų bandai, su kuria kovėsi ir pajau visai besibaigias. Iš vienos ir iš kitos pusės poškėjo tik reti šūviai. Sierakauskas, ant vieno kelio stiprios žvalgybos. Ir štai vienai iš jų pasisekė supriklupęs po didele skarota egle, davinėjo saviškiams gauti devintojo sukilėlių bataliono vadą Staniševskį, paskutinius įsakymus. Ir štai, kai jis pasisuko atgal, buvusį carinės armijos artilerijos karininką. Šis po-tą baisią naktį ir sekančią dieną tegalėjo būti besistaiga pajuto lyg kas šmaikščia rykšte būtų kirtęs naitis, nors jau nebejaunas, nepasizymėjo nei stipriatraukiantis priedanga nuo netikėtų priešo antpuojamų ir nugarą. Jis pasviro į šoną, ranka atsirėmė į žemę ir suknubo. Prie jo prišoko Kossakovskis.

— Vade, jūs sužeistas?

Sierakauskas tučiuojau atgavo sąmonę.

— Taip. Į nugarą, — pratarė silpnu balsu. — Tylė-Sierakauskas.

Kit. Gal tai nepavojinga. Tačiau žinia pasklido bematant. Tučiuojau atskubėjo kapelionas Peža ir štabo viršininkas Laskovskis. Kossakovskis pakėlė vadą nuo žemės, apglėbė per juosmenį ir, Pežos padedamas, nešte nunešė jį toliau nuo pavojingos vietos. Pasodintas po medžiu ant žemės, jis truputį atsigavo; apžvelgė aplink sustojusius ir mostu pakvietė artyn Laskovskį.

— Brolau Ignacai, tave skiriu į savo vietą. Būsi mano įpėdiniu šioje šventoje kovoje. Aš įsakau visiems nuo šios valandos klausyti Ignaco Laskovskio, kaip klausėte manęs. Tokia yra mano paskutinė valia, generolas. — Tai akiplėšiškas nusižengimas aukščiau įėj man nebus lemta sugrįžti į jūsų tarpą.

Šių žodžių klausė jau nemazas sukilėlių būrys, su-ar mirusį — aš jį turiu pristatyti į Vilnių generalgu-sittelkę aplink Sierakauską. Jis dar kartą apžvelgė bernatoriui. Tučiuojau raportuosių į Peterburgą karo ministrui Miliutinui. Tegu pasidžiaugia. Tai jo pati-

— Dėkoju, broliai, jums visiems, kad buvotė mankėtini! Protežė! Mes jus sutvarkysime, miatažnikai!

klusnūs ir pildė savo pareigą tėvynei. Ji mus visus pašaukė į šitą karą už jos laisvę, už jos sūnų švieses-

ni-rytojų. Išverkite ligi galo. Kova bus sunki. Tačiau jūsų laukia pergalė, šlovė ir jūsų brolių dėkingumas.

Naujas vėjo ir sniego gūsis nutraukė jo kalbą. Netoliese susirado vėžimas, vyrai paguldė Sierakauską į šiaudus ir nuvežė miško gilumon, kur jam reikėjo je

patirti dar naujų kentėjimų.

Sekanti diena buvo baisi. Tiesa, po audringos nak-

ties išaušo giedras, saulėtas rytas, tačiau nei Sierakausko, nei iš viso sukilėlių būsena nuo to nepakariuomenės daliniai vyti sukilėlių. O sukilėliai buvo jau už 20 kilometrų į šiaurę nuo vakarykščio mūšio vietos. Jiems susitvarkyti padėjo Mackevičius su savo dviem batalionais.

Mackevičius į vakarykščio mūšio vietą atvyko per vėlai. Mūšis jau buvo besibaigias, ir Mackevičius su savo baisią naktį ir sekančią dieną tegalėjo būti besistatytą privalomu solidarumo pajautimu. Tardomas stėjo pasilėti, tikėdamiesi, kad priešas čia jų nesu-

ras. Sierakauskas gulėjo viename gurguolės vėžime. Tačiau priešas nesnaudė. Pakeliui jam pavykdavo užklupti žmonių, kurie norom nenorom suteikdavo užkūpinių apie sukilėlius. Tą pačią dieną priešas raiteliai užklūpė sukilėlių sargybas ir gurguolę. Laimei, Mackevičius pastatė priešo kelią. Tačiau ilgai jis negalėjo prieštintis atskubėjusiam stipriam priešo daliniui. Prasidėjo sąmyšis dar nespėjusiuose po vakarykščios atsigriebtis batalionuose. Veltui Mackevičius spyrėsi. Visuotiniame pakrikime turėjo trauktis ir jis. Kolyška ir Kossakovskis vos suspėjo nuvaryti vėžimą, kuriame gulėjo Sierakauskas, gilyn į mišką ir paslėpti nuo priešo. Visą naktį išvargę miške, jie tik rytojaus dieną išiprašė į Skrobiškių palivarką ir sužeistąjį vadą paguldė į lovą. Jis nors kentėjo nuo žaizdos, tačiau sąmonės nebuvo netekęs, laikėsi kantriai, atspairiai. Vakare visiems atrodė, kad pavojus negresia iš niekur. Skrobiškiai buvo rami, nuošali vieta.

Tačiau apie vidurnaktį kieme pasigirdo įtartinas bruzdesys, arklių prunkštimas ir kanopų dundėjimas. Buvo tai poručiko Vango nedidelis kareivių ir kazokų būrys, nežinia kieno, matyt, išdavikiškai, atvestas į Skrobiškius. Vangas tučiuojau įsakė apsupti palivarką, o pats žengė į gonkas. Tuo tarpu kažkas prsidarė langą ir tarė:

— Būk tamsta malonus, netrukšmauki. Čia guli užžeistas generolas Sierakauskas.

Bus daugiau.

Ganeckio įsakymus surasti Sierakauską ir pri-

baigti jo vadovaujamas bandas imtasi stropiai vyk-

KELI ŽODŽIAI APIE LIETUVIŠKĄ IŠEIVIJOS ŠVIETIMĄ

Nesurašytum, kaip senovėje sakydavo, ant didžiausio jaučio odos visų straipsnių, straipsnelių, paskaitų ir postringių, referatų ir studijų apie lietuviškąjį švietimą švietimoje. O kiek prakalbų prikalbėta, kiek graudinta ir bartasi, kiek džiūgauta ir kiek priekaištauta! Jei dar prisimintume visas konferencijas, suvažiavimus, studijų dienas, tai, iš tikrųjų, atrodo, kad lietuviška išeivių mokykla buvo išnagrinėta, apsvaistyta ir suplanuota iki smulkiausių detalių. Belieka tiksliai paklusti ir veikti. Betgi realybė daug liudnesnė. Planai, deja, lieka planais. Ir ne vien tik Montrealyje išeivioji mūsų mokykla gyvena moderniškos balanos gadyne. Jei ne kelias dešimt pasišventusių mokytojų, keli šimtai susipratusių tėvų, būrys šiaip taip sukiestų, surinktų, kartais net, suvartų vaikų, apie mūsų tautinį auklėjimą šiandien jau iš vi-

so nebūtų ko ir kaip kalbėti. Kodėl? Išitą paprastą klausimą reikėtų paieškoti tokio pat paprasto atsakymo. Paprasto, nuoširdaus ir atviro. Jau daug kartų mūsų žemės istorijoje lietuviškas žodis ir lietuviška sąmonė buvo išlaikyta vargšienų lūšnelėse. Tačiau vieni pilksermėgiai to nebūtų tęsę, jei bent maža dalis šviesuomenės nebūtų atėjusi jiems talkon, studijuodama savo kalbą ir istoriją, rašydama ir spausdindama savo spaudą, parašindama ir paaiškindama tokio ryžto būtinumą. Ir išeivijoje tebėra tokių šviesuolių. Tebėra laikraščiai ir žurnalai. Tebėra knygos. O tačiau metai po metų benamėji butų kultūra ir švietimas tampa vis labiau nudėvėtas tais žodžiais. Juos, atrodo, vis dažniau naudoja, kai nebėra ko pasakyti ar parašyti, tarytum, savotišką retorinį kamšalą, besimėtantį čia pat, pašonėje. Juk nėra jo-

kia paslaptis, kad daugelyje kolonijų taip vadina intelektualai, patys sau tokį pavadinimą suteikę ir jį pateisina nebent tuo, kad balluose užima pirmas kėdes prie vaišių stalo, jau seniai savo vaikų lietuviškosna mokyklosna nebeleidžia tardami, jog "iš lietuvių kalbos jokios naudos nėra". Tarytum kalba ir kultūra būtų buvusi kada nors apmokama ar nuperkama. Nepaslaptis taip pat, kad daugelis tėvų seniai savo patriotinius šautuvus sumetė į rūgus ir nieko apie šeštadienes mokyklas girdėti nebėra, nes, girdi, vaikai į ją eiti nemėgstą. Tarytum mokykla kada nors buvo gegužinė ar vakaruškos. Nepaslaptis taip pat, kad kaikurie mūsų intelektualai ir lietuvišką švietimą žiūri kaip į bereikalingą laiko praleidimą, nes, jų nuomone, geru lietuviu galis būti ir toks, kuris lietuviškai nekalba.

Visa tai, žinoma, eilinių išeivių nuteikia labai liūdina. Be to, jis vis dažniau skaito ir girdi apie "muziejinę Lietuvybę", apie atsivežtinius "fetišus", apie sudulkėjusias "relikvijas" ir apie sukurtus "mitus". Iš pirmo išlaužtomis legendomis buvo jau pavadinta didelė dalis mūsų istorijos, kuni-gaikščiai, dailė ir literatūra, nepriklausomybės laikotarpis ir dabartinės politinės pastangos populiarinti laisvės idėją. Niekas nemano tvirtinti, kad

P. LELIS.

PRIEŠ 50 METŲ TREJOS DEVMETIOS

Pabaiga.

(Atsiminimai)

PANEVĖŽYS DEGA
1918 m. gegužės mėn.
buvo labai sausas. Vieną

viskas tose srityse neklaidinga ir be priekaištų. Abejoti ir kritikuoti galima ir būtina. Bet taip pat būtina, kad tie kritikai susipažintų su tuo, ką kritikuoja. Megolomaniškai savo misiją iškėjęs asmenų pramatymu lietuvių bus išgelbėta, jei patiesime prieš akis sau ir jaunesiems mūsų išeivijos dvasinį bankrotą. Save šie pateptieji kažkodėl nelaiko to dvasinio bankroto dalimi. Jie šaukia apie kultūros stoką, o apie lietuvišką mokyklą neužsimena, pamiršdami (labai patogia!), kad ir jų pačių išmintingos kritikos tasai jaunimas, jei nelankys šeštadienių mokyklų, greitai nebus pras. Kažkodėl tie apšviestieji kritikai taip pat pamiršta, kad teisėjų to-gomis jie apsirengę patys ir kad apie Lietuvą, jos kultūrą ir būitį labai mažai žinojo arba visai nieko. Daugelis jų dar prieš kelis metus (o gal net šiandien) net nežinojo kaip atrodo lietuviškos knygos viršeliai ir kur nusipirkti lietuvišką laikraštį arba žurnalą. Taigi prietarai ir mitas yra, iš tiesų, ne tikėjimas savo

dieną pastebėjom pro langą, kad netoli klebonijos užsidėgė namas ir pradėjo liepsnoti. Nuo jo užsidėgė kitas ir trečias namas ir gaisras pradėjo plėstis. Tie namai aplink bažnyčią ir Fermos g-vė visi mediniai, tai kaip degtukai vienas nuo kito užsidėgė. Per pusvalandį jau gaisras prie mūsų namo. Skubiai kraustome daiktus, ką sugriebdami ir nešame per daržus prie Nevėžio. Tame būte gyvenome septyni asmenys: aš su dviem sese-

rim, du broliai Vrubliauskai ir du broliai Bačkiai (dr. St. Bačkis dabar gyvena Vašingtone, jo brolis Juozas - karininkas, žuvo Sibire, J. Vrubliauskas - Šarūnas, dabar gyvena Hamiltone, Kanadoje ir daug rašo į liet. laikraščius, jo brolis Vlodo likimas nežinomas. Mano sesys tebegyvena Panevėžyje).

Bematant gaisras apėmė visą senamiestį, tik šv. Petro ir Povilo bažnyčia su dviem bokštais išsididžiai stovi kaip tvirtovė, gaisro nepalietė, nes aplinkui augo dideli medžiai ir pati bažnyčia labai aukšta, mūrinė su skardos stogu. Iki vakaro visas senamiestis buvo nušluotas, liko tik išsikūš kaminai. Tūkstančiai žmonių liko be pastogės ir maisto, jų tarpe mes, septyni.

Jonas Vakarais.

VEDA DR. GUMBAS

SOVIETINĖ TIKROVĖ
(iš "Šluotos")

Pernai kolūkio „Už taiką“ mechanizatoriai nuvežė paliegius rątinį traktorių ir respublikinio susivienijimo „Lietuvos žemės ūkio technika“ Varėnos skyriaus dirbtuvės. Apžiūrėjo meistras, pačiupinėjo traktorių ir kaip kirviu nukirto:

— Pasistengsim.

Ir pasistengė. Netrukus atremontuotas traktorius grįžo gintuoliu arimu raižyti. Būtų raižęs, bet vos tik užkliuvo už pirmos velėnos — ėmė ir sustojo. Nė iš vietos.

Dar kartą apžiūrėjo tie patys meistras ir vėl pažadėjo:

— Pasistengsim. Variklį keisime.

Keitė variklį, o tuo tarpu vasarą pakeitė ruduo, rudenį — žiema. Atėjo kita vasara. Tik iš dirbtuvių nei traktoriaus, nei pažadų nebesu-laukia.

Tačiau viena bėda — ne bėda.

Pernai kolūkyje nutarė mechanizuoti naują grūdų sandėlį. Vėl beldžiasi į to pat susivienijimo valdytoją V. Jotautą duris.

— Tuoj pat mechanizuosime.

Taip mechanizavo, kad, vos įjungus tuos įrengimus, jie pradeda traukti ir traukti ir sustoja. Suplūšę, suprakaitavę nuo tų visokių mechanizacijų, kolūkiečiai noretų bent gerai išsivonoti, nusiprausti. Pastatytoje naujoje piryje teliko užbaigti vidaus įrengimus. O pasėdėję dirbti to pat susivienijimo meistras. Tad kolūkiečiai nenori tikėti — labai jau gerai juos pažįsta, ant savo kailio patyrę jų rūpestingumą.

Taigi, jei valdos pajaukavus, susivienijimo darbuotojams vertėtų atsirauti rankoves ir padirbėti iš peties. Būtų geriau, jeigu jie taip meistriskai dirbtų, kaip sugėba juokauti.

Ką darysi, reikia ieškoti išelties. Suradom vietą pas pažįstamus pasidėti savo mantą. Sese-ris pasiliko prie daiktų, o mes penki "vyrai" išdrožėm į savo tėviškes. Man tik 15 km. kelio, o Vrubliauskam ir Bačkam apie 40 km (į Joniškėlį). Vyresni broliai greit žingsniavo, o mudu su Staseliu, kaip jaunesni, iš paskos tekini lėkėm.

Niekas rimtai to gaisro negesino, nes nebuvo priemonių ir dar kėlėta dienų griūvėsiai rūko. Vokiečiai rūpinosi tik savo karišku įrengimų pašalinimu ir apsaugojimu. Jie suėmė net visas vietas nuo stulpų, nes tai kariškas turtas, bet gaisro gesinimu visai nesirūpino.

LAISVĖS PRIEŠAUŠRYJE

1918 m. antroje pusėje vokiečiai-okupantai mažai besidomėjo užkariautais kraštais, nes jie jau numatė karo pralaimėjimą, nežiūrind, kad su rusais-bolševikais buvo padarę taiką. Panevėžyje tuo metu pradėjo daugiau kristalizuotis lietuviška visuomenė. Ji dalinosi į dvi labai priešingas sroves. Pirmoji srovė, vadovaujant K. Bizauskui, stoji už Lietuvos Tarybą. Toje grupėje žymesni veikėjai buvo kun. Sta-kauskas, P. Žilys, S. Balčas, J. Stanikūnas, Augis, Aperavičius, Dagelis.

Kitą srovę atstovavo kapsukininkai, kurie stoji už Tarybą Lietuvą. Ši srovė dar dalinosi į tris grupes: būtent, kai kurie socialdemokratai arba komunistai: Kloris, Olševskis, Sitavičius, Bistricas, dešinieji socialdemokratai: dr. Mažylis, adv. F. Valiukas ir socialistai revoliuciniai: Augustinavičius, J. Galvydis. Šias pagrindines dvi sroves rėmė skaitlingos

Nukelta į 7 psl.

PARDUODAMA

Jau išėjo iš spaudos Jono Šiaurėsio įdomi knyga,

"APOCALIPSE"

20 - jo amžiaus raida. Nuostabių įvykių. Romos katalikų bažnyčios reformos apocalipsės šviesoje. Perskaitykite ir apsvaistykite. Reikalaukite pas visus lietuviškų knygų platintojus arba pas leidėją šiuo adresu:

Jonas Burčikas
2272 Lavalle, Ville Jacques Cartier, P.Q.
Canada.

A.B.C.

SIUNTINIŲ
AGENTŪRA

3891 St. Lawrence Blvd.
Montreal 18, P.Q.
Tel. V14-9098

- ABC yra tik viena kompanija Montrealyje, kuri įgaliota priimti siuntinius ir legaliai išrinkti maitinimo mokslą.
- ABC aptarnauja LIETUVIUS klientus Montrealyje, kurių turi pilną pasitenkinimą per praėjusius 13-ka metų.
- ABC turi didelį pasirinkimą įvairių gėrybių siuntiniams, kurių yra aukščiausia kokybė — žemiausia kaina!!!
- ABC dabar turi SPECIALIUS maisto produktus siuntiniams:

UŽ ½ KAINOS (50% NUOLAIDA)

100 sv. cukraus .... \$ 15.50 Šitos kainos įskaitant: produktus,
100 sv. miltų ..... \$ 21.50 maitinimo, persiuntimo mokesčių ir t.t.
100 sv. ryžių ..... \$ 25.00 Jūs nemokėsite nė vieno cento
20 sv. taukų ..... \$ 12.70 daugiau!

Užsakykite į ABC dabar ir padarykite užsakymus, tai išvengsite skubėjimo.

ABC patarnavimas — 100% pasitenkinimas!

Johan Tiedman Reg'd

DIRBU VISŲ RŪŠIŲ BALDUS
PAGAL UŽSAKYMUS

1092 Clark Street /prie Dorchester/, Montreal, P.Q.
TEL: 861-3032,
vakare - 254-6898. /Kalbame lietuviškai./

BALTIC WOODWORK CO.

DAROMOS ĮVAIRIOS DURYS, LANGAI, VIRTUVĖS KABITAI
IR KITI ĮVAIRIOS MEDŽIO DIRBINIAI.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS.

Adresas: 547 Lafleur Str., LaSalle.

Montreal, P. Q.

Tel. DO 6-3884.

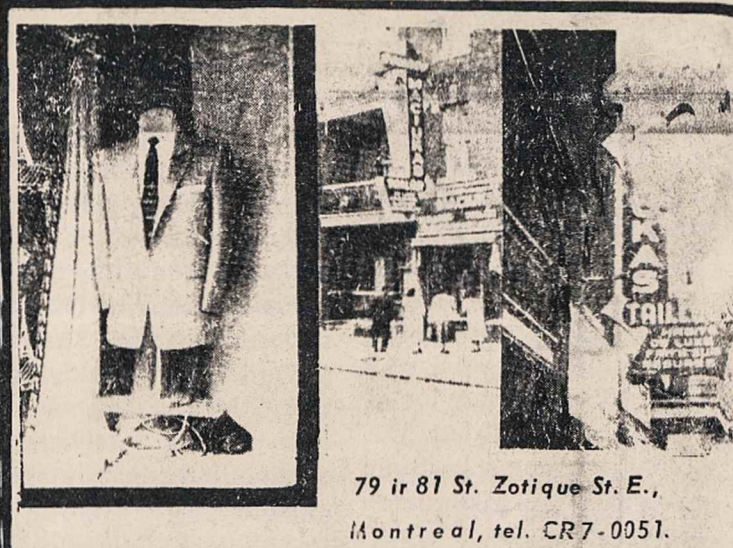
LaSALLE AUTO SPECIALIST Reg'd

SAV. G. DESROCHERS

Taisau ir dažau lengvas mašinas

7717 GEORGE LASALLE, QUE.

(Priešais „Nepriklausomos Lietuvos“ redakciją)

Tel.: garažo 366-0500
namų 366-4203

79 ir 81 St. Zotique St. E.,
Montreal, tel. CR7-0051.

Telefonas 768-6679

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius ir kitą Jūsų namų apyvoką.

Savininkai:
A. Keršys, P. Petulis, P. Keršulis, A. Greibus.
1205 CHURCH Ave., Verdun, Montreal.

Universal Cleaners & Tailors

- Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius.
- Siuvu naujus pagal užsakymus vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes.
- Aukštos kokybės medžiagos.

239 FOURTH AVENUE | B. KIRSTUKAS
(at Wellington St.)

Tel. 769-2941

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTŲNOS

SUKAKTUVĖS MAŽAMECIAMS

IVAIRIOS PROGOS

1920 Frontenac St. Montreal, P.Q.

T. Laurinaitis

ME 7-6727

DE LUXE CLEANERS

Sav. P. RUTKAUSKAS

117—6th Avenue,

Lachine.

BELLAZZI - LAMY, INC.

DO 6-6941

7682 Champlain Blvd. Ville LaSalle.

Įvairi medžio statybinė medžiaga. Durys, langų rėmai.
Insuliacija, Ten-Test, Masonite, statybinis popieris.

JOE'S BUTCHER & GROCERY

LAURINAITIS JUOZAS

ALUS, MINKŠTI GĖRIMAI IR VISOKI MAISTO PRODUKTAI.
PRITYRĘS ŠVIEŽIŲ IR RŪKYTŲ LIETUVIŠKAM SKONIUI DEŠRŲ
GAMINTOJAS.
PRISTATYMAS GREITAS IR SAŽINGAS Į NAMUS, SALES VISOSE
MIESTO DALYSE.

1918 Frontenac Street, Montreal,

TEL. 524-0209

/Prie požeminio "METRO" stoties./

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktoriai

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai
- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE LASALLE
366-0330

Naujų: 356-7818
Naudotų: 66-5691

La Salle Automobile Inc.

RES. M. L. DAIGNEAULT, 7635 BOUL. LASALLE - LA SALLE

SIUNTINIAI LIETUVON KAUFMAN'S WOOLLENS & TEXTILES

WHOLESALE & RETAIL

4115 ST. LAWRENCE BLVD. MONTREAL, QUE.

TEL. VI-2-5319.

IŠ ČIA PASIŲSITE SIUNTINIUS SAVO GIMINĖMS PILNAI GARANTUOTOMIS

URMO KAINOMIS 30% 40% ŽEMIAU RINKOS KAINOS

- TURIME GERIAUSIOS ANGLIŠKOS VILNONĖS MEDŽIAGOS VYRIŠKIEMS IR MOTERIŠKIEMS KOSTIUMAMS, PALTAMS, SUKNELEMS IR ŠILKINĖS - Brocade & Dainty MEDŽIAGOS.
  - DIDŽIAUSI PASIRINKIMĄ KAŠMIRO, NAILONINŲ IR ŠILKINIŲ SKARELIŲ, SVEDERIŲ IR VISA KITA ŠEIMOS REIKALAMS.
  - TAIP PAT PRIIMAME UŽSAKYMUS VYRIŠKIEMS KOSTIUMAMS - Made to measure - IŠ GERIAUSIŲ ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ. KAINA \$54.00 ir extra kelnes \$13.50.
- SAVININKAS CH. KAUFMANAS, buvęs audinių fabriko "L'Éclair" vedėjas Kaune. Laisvai kalba lietuviškai.

TORONTO

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAJE TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKAME
5% už depozitus
5½% už sėrus

DUODAME
mortgicijus iš 7%
asm. paskolas iš 7%
MILIJONŲ DOLERIŲ.

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIJUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainuoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santuopų dydyje, bet ne daugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

Paramos nariu gali būti kiekvienas lietuvis, gyvenęs Kanadoje

KASOS VALANDOS: kasdieną nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

ILGIAU LAUKSITE, ILGIAU KENTĖSITE. TIE, KURIE TIKRAI NORITE PALENGVEJIMO, TUČTUOJAU — MINUTĖMS GERIAU JAUSTIS.

Imkite DIANA DROPS — lašus ir tuomet palengvin- site stiprų kšėjimą slogoje, krūtinės persalime, šalčio kėtime, karšligėje, skausmus sąnariuose bei visame kūne, gerklės skausmus, užkimimą, bauriam čiudėjime, nosies negalavime, asmoje, bronchite. Dėl palengvėjimo ir laisvesnio kvėpavimo. Niekas neveikia taip — kaip DIANA DROPS — tikrai greitai veikiančios pasekmės. Kainuoja \$2.00 butelis mūsų vaistinėje.

ROXODIUM mediciniškas skystis įtrinant greitai pagerėjimui artrito, reumatizmo, muskulų skausmų, nugaros skausmų, išsijos — šlaunies skausmų, uždegimo — skausmų pečiuose, rankose, alkūnėse, riešuose, skausmingiems nelankstiesiems pirštų sąnariams, skausmų kojų riešuose, keliuose, krūtinės persišaldyme, neuralgijos — galvos skausmų, aplinkinio ausų skausmo, veido ar sprando skaudėjimo, nuo sužeidimų, nudrėskimų, išnėrimo ir patesimo mazguotų venų blauzdose, niežėjimo, pūliavimo, spuogų veide arba visame kūne. Pasekmės greitos — minutėmis. ROXODIUM nedgina ir neerzina odos. Laikykite atokiau nuo akių.

Kainuoja \$2.00 butelis mūsų vaistinėje.

LUSCOE PRODUCTS LIMITED

559 Bathurst Street, Toronto 4, Canada.

Kanados Lietuvių Fondas

NAUJI NARIAI IR ĮNAŠAI

Nauji nariai ir įnašai:

301. Stankus K. Noranda,

Que. \$100

302. Tamošaitis Antanas,

Kingston, Ont. \$100

303. Jankūnas Antanas,

Hamilton, Ont. \$100

304. Sakalauskas Vincas,

Sault St. Marie, Ont. \$100

305. Pakalniškis Kostas,

Toronto, Ont. \$100

Papildė: Nežinomo ka-

rio įnašą iki \$230

(J. Vaičieliūnas .... \$30)

J. Rimkevičienės atm. iki

..... \$134

(K. V. Otto \$10, ir O. Ša-

blauskienė \$5.)

Aukojo Birutė Giedrai-

tienė iš Manitobos \$10. —

Dailininkai Tamošai-

čiai įnešė jau trečią šim-

tinę. Be to jie padovanojo

aliejinį paveikslą Fondo

loterijai, kurią organi-

zuoja įgal. inž. A. Paške-

vičius Ottawoje.

Visiems aukotojams

Fondas nuoširdžiai dėko-

ja. Laisvės kovos metai

baigiasi, o įnašų trūksta

dar apie \$5000 iki nor-

mos. Reikia visiems su-

krusti.

P. Lelis

Reik. Vedėjas

ŽODIS

HAMILTONIEČIAMS

Hamiltono lietuviai jau

žinomi Kanadoje ir Ame-

rikoje kaip dosniausi lie-

tuviškų reikalų rėmėjai

ir aktyvūs tautiečiai.

Jūs sukėlėte lėšas, baž-

nyčiai ir Jaunimo Cen-

trui. Nemažai jau yra ka-

pitalo Lietuvių Namų Ben-

drovėje, kurios tikslas

pastatyti Tautos Namus

Hamiltono. Taip pat Lie-

tuvos laisvinimo reika-

lams (t.y. Tautos Fondui)

Hamiltono surenkama

daugiau pinigų negu kito-

se Kanados lietuvių kolo-

nijose. Turite kuo pasiro-

dyti ir pasidžiaugti. Ta-

čiau patarlė sako: "Kas

veža, tą ir plaka".

Vienas svarbus reika-

las Hamiltono yra kiek

apleistas, dėlko kada

ir spaudoje matome prie-

kaištus, būtent, kad Ha-

miltono lietuviai nepa-

kankamai yra prisidėję

prie Lietuvių Fondo. Iki

šių (1968 m. lapkričio),

tik 25 hamiltoniečiai yra

įstoję į Kanados Lietuvių

Fondonarius ir jų įnašas

KELEIVIS

Aišku, esate girdėję, kad tai laikraštis, kuris jau eina 61-sius metus. Jį vieni giria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti. Kodėl?

Todėl, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinį Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 60 metų pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.

Keleivis duoda ir teisingų patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumerata tik \$5.00.

Jau galima gauti 1969 m. Keleivio Kalendorių

Kaina \$1.00.

KELEIVIS

636 Broadway,

So. Boston, Mass. 02127

S K E L B I M A S.

Dievo Karalystės

Žinios

3 Tema: Prisikėlimas iš Numirusių

(Tęsinys)

Sitai Dievo sutvertai sielai, esybei arba žmogui nusidėjus, patsai Sutvėrėjas pasakė jį: "Zemė bus prakeikta dėl tavo pasielgimo. Ji tau želdins erskėčius ir usnis, ir tu valgysi lauko žolę. Savo veido prakaitu tu val gysi duoną, iki nesugrįši į žemę, iš kurios esi paimtas, kadangi tu esi dulkė ir vėl dulkėmis pavirsi."

Aišku, kad čia pasakyta, kad gyvoji siela, esybė, žmogus, gyvasis sutvėrimas, turėjo numirti, pasidaryti negyvu. Kad nebeliktų tuo klausimu jokių abejonų. Dievas dar pridėjo kito šventojo pranašo liudijimą: "Štai visos sielos yra mano; kaip tėvo siela, taip ir sūnaus siela yra mano", "Siela, kuri nusideda, ta turi mirti". Ezek. 18:4,20.

Dovydas buvo kitas iš šventųjų Dievo pranašų, ir savo Psalmėse jis pasakė: "Nes nėra kas pragare (kape, ebrajų Seole) atsimintų tave." "Ne numirėliai giria tave, Viešpatie, ir ne tie, kurie žengia į pragarą (į kapus, į Seolę, mirusiųjų buveinę)". "Nepasitikėkite kunigaikščiais, žmonių vaikais, kurie negali gelbėti.

Jų dvasia išsaina, ir jie grįžta į žemę, tą dieną (mirties valandoje) žūna visos jų mintys." —Psal. 6:6; 115:17; 146:4.

Visi šitie pranašų žodžiai parodo, kad nuodėmės alga yra mirtis, o ne amžinos kančios.

Taip sako Apaštalas Povilas, Romiečiams 6:23: "Nes nuodėmės alga mirtis. Dievo gi dovana amžinasis gyvenimas".

Rašydamas apie tą patį dalyką, Šv. Povilas dar sako: "Todėl kaip per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis perėjo ant visų žmonių, kadangi visi jame (Adome) nusidėjo".

Isidėmėkite, kad čia pasakyta, kad per nuodėmę atėjo "mirtis", ne amžinas kankinimas.

Taipgi kiekvienas protaujas žmogus, ypač tikintieji, turėtų aiškiai suprasti, kad tų mirusiųjų draugai, giminės ir artimieji miega ir ilsisi.

Jie randasi kapuose, — mirusiųjų buveinėje, seole, nežiūrint to, kaip ir kur jie mirė arba žuvo net be žinios.

Apie visus negyvuosius Sven-tajame Rašte kalbama kaip apie esančius "kapuose".

(Bus daugiau)

Kas įdomiausias apie Tiesą, mes prisijusim veltui knygelei. Kreipkitės šiuo adresu:

Lithuanian Bible Students,
212 E. 3rd Street,
Spring Valley, Ill. 61362

tik \$3300, o pagal Fondo planą iki šiol turėjo būti gauta iš Hamiltono \$10.000. Taigi, lygiai trečdalis tegauta.

Šis Fondas ateityje pasidarys pagrindinis Lietuvių Bendruomenės finansinis rėmėjas, nes jis visą savo pelną skiria tik bendruomenės ir lietuvių palaikymui. Jūsų įnašai niekur nebus išleisti ir visą laiką pasiliks Hamiltono ("Talkos" bankelyje). Pinigus ar čekius galima įmokėti Talkos bankelyje ar įteikti Fondo įgaliotiniams Hamiltono, kurių ten yra net trys: K. Mikšys, St. Bakšys ir V. Narkevičius. Neapleiskime šio svarbaus lietuviško reikalo ir stokime į Kanados Lietuvių Fondo narius.

K. L. F.

Įgaliotinis.

MŪSU SPORTAS

VEDA KAZYS BARONAS

OLIMPINIAI ŽAIDIMAI

Meksikoj įvykę olimpiniai žaidimai liko jau istoriniu įvykiu. Ir kiekvienas sporto mėgėjas sekė juos televizijos aparate ar spaudoje, tad nėra reikalo čia kartot pasėkmių, minėti Čekoslovakijos įvykius, privedusius prie nedraugiškų santykių tarp Sov. Sąj. ir Čekijos sportininkų olimpiniam kaimely, pačiojo sportininkų kaimely, sporto aikštėje. Taip, Meksika dar bus ilgai minima savo studentų riaušėmis, praretėjusiu aukštumų oru, o taip pat naujai atsietais pasauliniais rekordais, kurie prieš 15-20 metų dar atrodė tik fantazija, peržengianti žmogaus galimybių ribas.

Nėra kalbos, kad kiekvienas tarptautinis sportinis įvykis turi ir politinį aspektą. Šiuo atžvilgiu neaplenkiamos ir olimpiados, kur tautinė savgarba, kontinentas ar net žmogaus rasė pradeda vyrauti sportininkų tarpe. Užtenka tik prisiminti nesportišką kai kurių JAV neigrių elgesį, kurie savo pergalės išnaudojo viešai "black power" demonstracijai ir tuo pačiu, dar daugiau iliejo benzino į olimpinę ugnį, kuri dar trumpai prieš olimpiados atidarymą, galėjo būti visiškai neuždegta, ryšium vykusiom Meksikos universiteto studentų riaušėmis. Tiesa, tose riaušėse reikėjo įžiūrėti dalinai ir socialinį klausimą, nes 1966 m. besilankant pačiojo sostinėje ir kt. krašto dalyse, galima buvo pastebėti labai daug neturtingų gyventojų, paprastas lūšnas, skurdžiai gyvenančius darbininkus. Tad ar vertėjo valstybei išmesti milijonus dolerių olimpiados rengimui, užmirštant būtinus krašto reikalavimus? Tikrai, kad ne, kadangi turistai niekuomet "nepalikis" krašte tiek svetimos valiutos, kiek valstybė išleisdžia žaidynių paruošimui. Tačiau tai labai platus klausimas, kuris reikalingas atskiros straipsnio.

Pereinant prie sportinio taško reiktų nors trumpai suminėti dviejų galybių — Sov. Sąj. ir JAV kovą. Deja, jos kaip ir nebuvo, nes JAV buvo gerai pasiruošusios, o pačiojo Sov. Sąjungoje pastebėtas sportinio lygio smukimas. Prisiminkime, kad Helsinkio olimpiadoje Sov. Sąjunga pasirodė pirmą kartą, pradėdama dominuoti. Deja, Meksikos žaidynėse jos vietą užėmė JAV, surinkdama 45 aukso, 28 sidabro ir 34 bronzos medalius. Ir tik reikla juoktis iš Sov. Sąjungos spaudo (kartu ir Vil-

niaus Sporto), kuri į visas puses šaukia, kad pergalės iškovojo negrai, visų baltųjų skriaudžiams ir niekinami. Tačiau Sov. Sąjungos spauda užmiršta savo puslapiuose parašyt, kad Maskvos aruodui aukso, sidabro ir bronzos medalius iškovojo tikrieji vergai — pavergtos lietuvių, latvių, estų, gruzinių, ukrainiečių, gudų ir kt. tautos! Pakanka tik priminti latvių J. Lusį, Vilniaus lenką Poznakią (aukso medalį), J. Čepulį (sidabro), mūsų irklotojus ir kt. O kur dar ukrainiečiai, gudai ir kt? Taigi, patiems rusams daug nelieka, nors kiekvienas nerusas laimėtojas buvo paprastai pavadinamas "Russian".

Kokias išvadas padarė Sov. Sąjunga iš šių olimpinų žaidynių? Partijos "bosas" Brežnevas pareiškė: "Tarptautinis mūsų sporto lygis turi būti pakeltas". Ir kaip užsienio spauda praneša, Kremlius žada stipriai pajudinti sporto klausimą išmetant iš trenerių pareigų Korobkovą ir kt., įsteigiant naują sporto komitetą, kuris bus atsakingas tiesiogiai tik vyriausybei. Nėra kalbos, kad nauju patvarkymu, nukentės daugelis visiškai nekaltų asmenų, atsiradami kalėjime ar Sibire.

Tačiau nereikia užmiršti, kad ir kitos tautos darys taip pat toli einančias reformas, būsimiems žaidimams Munchene 1972 metų elgesį, kurie savo pergalės išnaudojo viešai "black power" demonstracijai ir tuo pačiu, dar daugiau iliejo benzino į olimpinę ugnį, kuri dar trumpai prieš olimpiados atidarymą, galėjo būti visiškai neuždegta, ryšium vykusiom Meksikos universiteto studentų riaušėmis. Tiesa, tose riaušėse reikėjo įžiūrėti dalinai ir socialinį klausimą, nes 1966 m. besilankant pačiojo sostinėje ir kt. krašto dalyse, galima buvo pastebėti labai daug neturtingų gyventojų, paprastas lūšnas, skurdžiai gyvenančius darbininkus. Tad ar vertėjo valstybei išmesti milijonus dolerių olimpiados rengimui, užmirštant būtinus krašto reikalavimus? Tikrai, kad ne, kadangi turistai niekuomet "nepalikis" krašte tiek svetimos valiutos, kiek valstybė išleisdžia žaidynių paruošimui. Tačiau tai labai platus klausimas, kuris reikalingas atskiros straipsnio.

PAVERGTOJI LIETUVA

Lietuvos futbol meistrų vardą užsitikrino Panevėžio Statyba. Pasikutinės pirmenybių pasekmės: Kauno Lima — Plungė 5:1, Kauno Inkaras — Klaipėdos Granitas 1:0, Panevėžio Statyba, Stebint 3 tūkst. žiūrovų, įveikė Kauno Bangą 1:0, NVilnia — Kretinga 2:1.

Potsdame įvyko lengvosios atletikos rungtynės tarp vietinio Pedagoginio instituto ir Vilniaus bendravarėžio. Nugalėjo mūsų sostinė 158:85.

1969 m. įvyks Europos jaunųjų futbol pirmenybės. Sov. Sąjunga jau pradėjo ruoštis, sudarydama kandidatų sąrašą. Į rinktinės sąstatą pakviestas Gediminas Paberžis, žinomo nepriklausomos Lietuvos rinktinės žaidėjas Stp. Paberžio sūnus.

Varšuvoje įvyko tarptautinės krepšinio žaidynės. Lenkijos kariuomenės sukačiai atžymėti. Nugalėtojai išėjo Kauno Žalgiris, įveikęs Vroclavą 77:65, Sofijos CASK 66:61 ir Varšuvos Legiją 82:59.

Atkelto iš 1 psl.

KAS NAUJO KANADOJE...

sienių reikalų ministras ir tai paneigė, atrodė, Trudeau vyriausybėje trūksta aiškesnio savitarpio sutarimo.

Parengiamieji olimpiados darbai Miuncheno mieste jau pradėti. Paveiksle naujai pastatytos 290 metrų aukščio olimpinis bokštas, iš kurio atsiveria puikus vaizdas į patį miestą ir jo apylinkes.

LONDON, Ont.

MIRĖ KUN. JUOZAS DANIFLIUS

Š.m. spalio mėn. 7 dieną, Londone, Kanadoje, mirė kunigas Juozas Danilius.

Jis buvo gimęs 1885 m. rugpjūčio mėn. 22 d. Pavytės kaime, Garliavos valsč. Kauno ap. 1900 — 1904 m. mokėsi Veiverių mokytojų seminarijoje, kurią baigęs, po kurio laiko, įstojo į Kauno kunigų seminariją ir kunigu įšventintas 1909 m. Toliau studijas tęsė Muenchene ir Fribourge. Grįžęs Lietuvon, dar prieš pirmą pasaulinį karą, vikaravo Simno ir Krosnos parapijose. Karo metu klebonavo Dauksuose ir Patilčiuose, o nuo 1923 m. — piškų ir vėliau Igliaukoje. Pasitraukęs iš Lietuvos, gyveno lietuvių stovyklose Vokietijoje, o iš ten atvykęs Kanadon pradžioje buvo apsisostojęs Windsor, kol pagaliau pastoviai

apsigyveno ir pastoraciją darbą dirbo lietuvių tarpe Londono mieste. Čia būdamas atšventė ir savo 50 metų kunigystės jubiliejų, 1962 m., likęs emeritu, čia ir pasiliko iki mirties.

Kun. J. Danilius buvo labai tyli ir kukli asmenybė, nedaug dėmesio kreipianti į materialines gėrybes.

Bendradarbiavo spaudoje pedagoginiais ir katekiniais klausimais. Išspausdino šias knygas: Vaikų auklėjimas šeimoje, Tikėjimo tiesos katekizacijai, Doros pagrindai pradžios katekizacijai, Mišių paslaptis ir kt. Liko rankraščiuose ir daugiau jo kruopščių darbų, nes jų išspausdinti nepavyko neatsiradus leidėjų.

Po gedulingų mišių Londono bazilikoje, palaidotas šv. Petro parapijos kapinėse.

WELLAND, Ont.

Wellandas drauge su Colborne sudaro vieną bendruomenę.

Tai nedidelė skaičiumi lietuvių kolonija, bet vėlinga, darni, sugyvenanti ir veržli ir verslus.

Turime tris lietuvių aukšto lygio hotelius: tai Radvilai Port Colborne, Sinkai — Wellande ir Sidlauskas — Dain City.

Pirmutinis savistovią prekybą — kirpyklą atidarė ir iki šios dienos laiko Ramanauskas, kuris puikiai atlikdamas darbą, kiljuntų mėgiamas.

Vienu iš geriausių prekių išdėstymu ir turtin-giausių pasirinkimu, pasižymi Viteauskų Hardware Store.

Baliukų Wellande brangenybių ir laikrodžių krautuvė numatoma artimiausiu laiku dvigubai praplėsti.

Port Colborne, aiškioj vietoj, puikiai tvarkoma Butkaus maisto krautuvė. Ir štai neseniai, šiais metais, Adomynai pirkė Wellande "Peter's Quality Meat Market", 49 Main Str. Ten užėjęs, neretai rasi lietuvių iš viso Niagaros pusiasalio. Tai lietuviškas paprotis remti pradedusią prekybą tuo duodant ūpą ir energijos naujiems verslininkams. Paklaustas, kaip jis gali suspėti tokia didele pre-

kybą aptarnauti, savininkas Petras Adomynas, galasdamas peilį sako: — turiu daug užsakymų iš valgyklų, kuriuos turiu skubiai atlikti. Be to, gerai, kad mano žmona ir vaikai, nors besiroošia universiteto studijoms, man padeda ir aš pilnai galiu jais pasitikėti. Sūnui ir dukrai pradėjus studijas, reikės pasisamdyti pagalbinių, nes tai reikalauja einanti pirmyn prekyba.

Mėsą piaustau patsai, kad patenkčiau pirkėjų skonį. Tai, žinoma, atsiliepia ir į kainą.

Naują prekybos šaką pradėjo V. Janušas. Nuolatinė vieta: Dain City House (Sidlauskų hotelis) ir 48 Margery R., Welland, vardu Vitona Enterprizes. Čia rasite įvairius buto papuošalus bei pagražinimus. Pasirinkimas įvairus. Ypatinai parduodami puikiai pagaminti Lietuvos Vyčiai 10" x 8", tai meniškai pagaminti — puikūs lietuviško buto papuošalai. J.

Atkelto iš 3 psl.

(1943 m. lapkričio 25 d.) Kaune įvykusio pirmojo Vliko posėdžio dalyviai. Vakarieneje galės dalyvauti ir svečiai, Vliko posėdžiuose nedalyvavę. (E)

HAMILTON

Geriausia taupyti ir mokintis tik Hamiltono lietuvių
Kredito Kooperatyve "TALKA"
21 MAIN ST. E., KAMB. 203. TEL. 528-0511.

Darbo valandos:
Pirm. 9.30—5 v.p.p.
Antr. 9.30—5 v.p.p.
Treč. 9.30—5 v.p.p.
Ketv. 9.30—5 v.p.p.
Penkt. 9.30—8 v.p.p.
Šešt. 9—1 v.p.p.

Augšti nuosimėliai už indėlius
Prieinamos skolinimosi sąlygos
Nemokamas CUNA gyvybės
ir paskolų draudimas.
Pilnas čekių patarnavimas
Užtikrintas indėlių saugumas
Malonus lietuviškas patarnavimas

St. Catharines agentūra: 75 Rolls Ave, Tėvų pranciškonų
parapijos salėje sekmadieniais po pamaldų.

D.L.K. Algirdo Šaulių Kuopa rengia dvigubą

50-ies METŲ MINĖJIMĄ,

kuris įvyks š.m. lapkričio 23 ir 24 dienomis.

Šeštadienį: 7 val. vak. Jaunimo Centro salėje,
48 Dundurn St. N. Hamiltone, kurioje bus
links mūs šokiai prie V. Bobecko orkestro,
stambių fantų loterija, turtingi laimės sta-
liukai, bufetas su minkštais ir kietais gė-
rimais ir virtuve su užkandžiais
lėjimas suaugusiems \$2.00,
studentams - \$1.00.

Sekmadienį: 11 val. ryto iškilmingos pamaldos
Aušros Vartų bažnyčioje, tuojau po pamal-
dų Jaunimo Centro salėje kariuomenės
šventės minėjimas su menine programa.
Paskaitą skaitys prof. A. Musteikis.

Maloniai prašome skaitlingai dalyvauti bankete ir
minėjime visus Hamiltono ir apylinkės lietuvius.

Valdyba.

Hamiltono DLK Algirdo
šaulių kuopa kartu su ve-
teranais ruošia 50 metų
kariuomenės atkūrimo
paminėjimą, kuris įvyks
lapkričio 23 ir 24 d. Ma-
loniai kviečiame visus
į Hamiltoną, tai bus gera
proga susitikti su bro-
liais buvusiais ginklo
draugais ir kartu links-
mai pabendrauti atitru-
kus nuo kasdieninių dar-
bų.

ATKELTA iš 2 psl. -- TRIMITO AIDAS...

kim, tą ypač mėgsta jau-
nimas.

7. Sekančiais metais
švenčiame Šaulių Sąjun-
gos įsikūrimo 50 mt. su-
kaktį. Rinktinės vadovybė
mano, kad šią šventę rei-
kėtų paminėti netik kuop-
ose, bet ir visų Kanados
šaulių vienetų savažiavi-
mu. Kviečiame tuo reika-
liu pasisakyti.

8. DLK Algirdo šaulių
kuopa įsigijo gražią šau-
lišką vėliavą. Sveikiname!
S. Jokubaitis
Rinktinės Pirminink.
V. Keturakis
Sekretorius

JIE MIRTİ NEBİJOJO

1941 m. birželio mėn. 24
d. Papartinės miške be-
bėgdami bolševikai su-
šaudė penkis Lietuvos
laisvės kovotojus, o Ro-
kiškio mieste nužudė
šiuos lietuvius: Antaną
Černiauską, Antaną Bra-
žį, kun. Benediktą Švei-
kauską, Joną Pranckūną,
Joną Bimbą, Praną Pum-
putį, Joną Aukštuolį ir Jo-
ną Grižanauską.

* 1941 m. birželio mėn. 22
d., prasidėjus sovietų
- vokiečių karui, Skaruliuo-
se bolševikai sušaudė
Skarulių kleboną kun.
Pranciškų Vaitkevičių,
Veprių kleboną Balį Vė-
gelę ir vieną, tuo metu at-
vykusį kunigą, iš Vilniaus
krašto. Bolševikai, prieš
sušaudant, juos žiauriai
mušė ir įvairiai kankino.
Jų lavonai tris dienas iš-
gulėjo prie Skarulių kle-
bonijos.

Prašome dalyvauti vi-
sas organizacijas su vė-
liavomis pamaldų metu
bažnyčioje ir visuomenę
gausiai dalyvauti šešta-
dienį ir sekmadienį, tuo-
mi įrodykime, kad dar
esame lietuviai ir vienin-
ga kolonija, bet nepalūžę
ir tvirti kaip ažuolai prie
Nemunėlio.

Š. k. Valdyba

* 1943 m. nuo lenkų ban-
ditų kankinio mirtimi mi-
rė Gervečių parapijos
klebonas kun. Ambrazie-
jus Jakavonis, didžiai su-
sipažinęs lietuvis, lietuvi-
bės žadintojas Vilniaus
krašte.

* 1944 m. Širvintų miš-
kuose komunistiniai ban-
ditai pagrobė ir sušaudė
Veprių šaulių būrio šau-
liu Lietuvos kariuomenės
savanorį-kūrėją atsargos
viršilą Silvestrą Utenį.

* 1944 m. gruodžio mėn.
Lietuvos laisvės kovoto-
jai partizanai sėkmingu
puolimu užėmė Biržus ir
išlaisvino kalėjime lai-
komus partizanus.

* 1945 m. liepos mėn. so-
vietų NKVD - istai Kazlų
miško pakrastyje, beieš-
kodami L.L.K. Partizanų,
nekalta žiauriai nukan-
kino ūkininką Bielskį. Jo
lavoną pakabino už kojų
ant medžio šakų ir galvą
įkišo į didelį skruzdely-
ną.

* 1945 m. vasario mėn.,
per Žemaitkiemio puoli-
mą, kautynėse sunkiai su-
žeistas partizanas Audra.
Pats vienas dengė atsi-
traukiančius kovotojus
bolševikams priartėjus.
Granatomis susisprogdin-
o kartu su keliais prie
jo priartėjusiais sovietų
kariais.

* 1946 m. Žemaitijoje į
Lietuvos Laisvės Kovo-
tojų partizanų "Žilaičio"
dalinį, kaip partizanas į-
sijungė enkavedistų už-
verbuotas agentas Myko-
las Šrautas, nuo kurio
rankų žuvo trys "Žilai-
čio" dalinio kovotojai. Vė-

Lietuvos Laisvės Ko-

vos Metams baigiantis

lietuvių išsivija jau yra

atlikusi visą eilę didelių

darbų: Kultūros Kongre-
sas, Tautinių Šokių šven-
tė, Pasaulio Lietuvių Ben-
druomenės Seimas ir ki-
ti. Tai vis manifestacinio
pobūdžio laisvosios lie-
tuvių tautos dalies repre-
zentacija tikslu parodyti
svetimiems mūsų tau-
tos kultūrinę vertybę ir
teisę į laisvą nepriklau-
somą tautos gyvenimą.

Visu aukščiau minėtų

žygių įvykdymui lietuvių

visuomenė sudėjo daug

protų, daugybės darbo ran-
kų, tūkstančius dolerių lė-
šų ir nesuskaičiuojamą
daugybę poilsio valandų.
Ir niekas nesuskačiuos,
tiksliai neįvertins mūsų
kūrėjų įnašo į tas mani-
festacines šventes, kurių
dėka mes galėjome paro-
dyti savo tautos kultūri-
nės vertybės ir tik tuo
keliu išeiti per spaudą,
radiją ir televiziją į sve-
timo krašto mases.

Šios didingos iškilm-
ingos šventės jau praėity,
bet mūsų siekis tėvynei
Lietuvai laisvės ir toliau
turi būti keliamas savo ir
svetimųjų tarpe, tik jau
kitais keliais, kitomis
priemonėmis.

Išau įsiai enkavedistams

išsėdė ir "Žilaičio" bun-

kerį, kuriame besiginda-

mi žuvo pats Žilaitis,
Aitvaras ir kiti partizanai.
Lietuvos okupantai
išdaviką Mykolą Srautą
už atliktus "žygdarbius"
pakėlė į majoro laipsnį.
Išdavikas šiuo metu gy-
vena Vilniuje.
* 1946 m. vasario mėn. 16
d. Marijampolės enkave-
distai, vadovaujami ltn.
Germano, Budninkų kaime
nukovė vieną L.L.K. par-
tizaną. Jo lavoną enkave-
distai numetė Gudelių
miestelio aikštėje. Tą die-
ną viena lietuvė iškėlė
Lietuvos tautinę vėliavą.
Enkavedistai vėliavą nu-
plėšė, susuko į virvę, ir
suvarytų žmonių akivaiz-
doje mušė nebegyvą žu-
vusiojo partizano lavoną.
* 1949 m. per Kalėdas,
Labanavos laukuose esan-
čiame mūriniame dvaro
bokšte, rusų enkavedistų
jėgos apsupo du L.L.K.
partizanus ir keturias
partizanų seseris. Kauty-
nės vyko dvi dienas ir ne-
lygioje kovoje žuvo abu
partizanai ir trys sesutės
partizanės. Enkavedistai
vieno žuvusiojo lavoną
nuvežė ir numetė Babtų
miestelio turgavietėje, o
antrojo ir trijų sesučių
partizanų lavonus žudi-
kai išgabeno nežinia kur.

ŽODIS I LIETUVIU VISUOMENĖ

LIETUVOS NEPRIKLAU-
SOMYBĖS FONDAS

eilę metų telkęs lėšas iš-
leidimui anglų kalba lei-
dinio apie Lietuvą savo
įsipareigojimus tautai ir
visiems rėmėjams baigia
įgyvendinti. Veikalas pa-
rašytas penkių autorių:
prof. Jonas Puzinas-Lie-
tuvos proistorė; prof.
Juozas Jakštas - istorinė
dalis; dr. Albertas Geru-
tis - Lietuvos nepriklau-
somybės laikotarpis; dr.
Algirdas Budreckis - Re-
zistencija krašte ir veik-
la užsienyje nepriklaus-
omybei atgauti; Stasys Lo-
zoraitis - Lietuvos Diplo-
matijos Šešas - Lietuvos
laisvės kovos perspekty-
vos.

Veikalas apie 600 pus-
lapių, iliustruotas ir api-
ma visus Lietuvos laiko-
tarpius, pavadinamas "Li-
thuanian". Leidžia Many-
land Books Inc. leidykla,
kurios patyręs anglų kal-
bos stilistas, amerikiečių
enciklopedijos redakto-
rius, u-t istorijos pro-
fesorius peržiūrėjo kalbą
ir stilių pritaikė ameri-
kiečių skaitytojui. Šiuo
metu veikalas jau surink-
tas ir korektūros išsiun-
tinėtos autoriams peržiū-
rėti.

TORONTO VLADO PUT-
VIO ŠAULIŲ KUOPA
o Rugsėjo mėn. 30 d. kuop-
pos valdyba su kuopos
pirmininku St. Jokubaičiu
dalyvavo Pabaltiečių ve-
teranų valdybos posėdyje
pirmininko latvio O. Perro
bute. Buvo peržiūrėti
nuveikti darbai, išdisku-
tuotos ateities veiklos
gairės dėl pagyvimo
veiklos daliniuose. Posė-
dis buvo gana darbingas.
Ta pačia proga buvo pa-
sveikintas pirmininkau-
jantis O. Perro jo 50-ties
gimtadienio proga. VI.
Putvio kuopos vardu jam
buvo įteikta dovana knyga
"Lithuanian in Canada".
o Spalio mėn. 20 d. kuopa
su tautine vėliava dalyva-
vo minėjime, prie vengrų
sukilimo žuvusiems pa-
minklo, jų 10 metų sukak-
čiai nuo sukilimo atžymė-
ti. Minėjime dalyvavo ir
kitų pavergtų tautų orga-
nizacijos su vėliavomis.
Taip pat Toronto miesto
mayoras ir Ontario prov.
valdžios atstovai.

o Spalio mėn. 30 d. kuopos
moterų sekcijos vadovės
š. Dambrauskienės bute
įvyko kuopos valdybos
posėdis, kuriame nutarta
įsteigti jaunųjų šaulių
sekciją. Sekcijos vadovu
paskirtas š. V. Keturakis.
Jaunimo sekcijai nutarta
įsigyti keletą mažojo ka-

Tai yra kitas kelias ei-
ti į viešąją pasaulio opi-
niją per JAV informaci-
nius centrus šį veiklą
paskleidžiant per viešas
bibliotekas, per didžiąją
spaudą. Tai ne vienos die-
nos praeinanti pakilios
nuotaikos informacija,
bet ilgo, tylaus, kruopš-
taus ir pastovaus aukš-
čiau minėtų autorių dar-
bo vaisius. Ne propagan-
dinė šaukiančiai agituo-
janti, bet ramiai tonu kal-
banti ir pagrįstais faktais
įrodanti informacija apie
Lietuvą.

Šį veiklą platins pati
leidykla po 12 dol. Tačiau
užsisakius per LNF kai-
nuos tik 10 dol. Jau dabar
galima užsiprenumeruoti
prisiunčiant 10 dol. čekį.

Šis lietuvių tautos isto-
rinis paminklas pasiro-
dys tik lietuvių visuome-
nės maralinio ir mate-
rialinio pritarimo dėka.

Lietuvos Nepriklaus-
omybės Fondo Valdyba
Emilija Čekienė, pir-
mininkė, 87-80 96 th
Street, Woodhaven, N. Y.
11421
Jurgis Kiaunė, vicep.
Ant. Senikas, sekret.
Saulius Sirusas, išd.
Liudas Tamošaitis,
direktorius.

libro šautuvų.
o Spalio mėn. 22 d. Šv. Jo-
no Kr. parapijos kleboni-
joje KLB Toronto apylin-
kės valdyba, L. K. kūrėjai
- savanoriai, L. K. vetera-
nai ir VI. Putvio šaulių
kuopos atstovai bendra-
me posėdyje aptarė Lie-
tuvos kariuomenės šven-
tės minėjimą, kuris įvyks
lapkričio mėn. 24 d. Pri-
sikėlimo parapijos salėje.
o Cicero, Jūrų šaulių kuop-
pa "Klaipėda", B. Pakšto
svetainėje lapkričio 9 d.
surengė tradicinį "Švytu-
rio" balių, kuris praėjo su
pasisekimu.

o LŠST Centro valdyba
yra numatiusi ateinan-
čiais metais nuo birželio
mėn. 15 d. iki 22 d. Daina-
voje suruošti savaitinę
stovyklą S - gos 50 - ties
metų sukakčiai atžymėti.
Kuopų valdybos ir šauliai
jau dabar turėtų pradėti
galvoti apie tai, suderinti
savo atostogų laiką ir jo-
je gausiai dalyvauti. J. Š.

KALĖDINIAI SIUNTINIAI 1968 M.

Artėjančių Kalėdų švenčių proga, siūlome tris specialiai suda-
rytus siuntinius iš tokių dalykų, kurie labiausiai yra reikalingi
Lietuvoje ir ištikimų baltų naudingi Jūsų giminėms.

MŠRUS KALĖDINIS 1968.

Vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztukas, itališkas
vyriškas arba moteriškas nailoninis lietaiškis, 3/4 jardo vilnonės
angliškos vyriškam kostiumui medžiagos, vilnonė sijonui medžia-
ga, 3 jardai labai gražios moteriškam kostiumui medžiagos, puikūs
vyriški nailoniniai marškiniai arba nailoninė bliuskutė, 1 dėžė šo-
koladinių saldinių, 20 anglišių geriausios rūšies cigarečių -- \$100.

MOTERIŠKAS KALĖDINIS 1968.

Komplektas moteriškų rūbų (labai ten reikalingi), gėlėta arba su or-
namentais vilnonė skarelė, 3 jardai vilnonės moteriškam kostiumui-
cremlene medžiagos, gražus moteriškas megztukas, 3 jardai vilno-
nės paltui medžiagos, 2 1/2 jardo vilnonės suknelė medžiagos -- \$100.

MAISTO SIUNTINYS 1968.

1/2 svaro arbatos, 1 sv. kokaos, 6 sv. geriausios rūšies baltų miltų,
2 sv. ryžių, 1/4 sv. pipirų, 1/4 sv. lapelių, 1/2 sv. geriamo šokolado, 1-
dėžė nescafe, 3 sv. geriausios rūšies kiaulinių taukų, 1 sv. šokola-
dinių saldinių -- \$30.

Taip pat į bet kurį rūbų siuntinį galima dėti žemiau išvardinti
dalykai, kurie visada yra naudingi ir laukiami Lietuvoje:

Vilnonė skarelė \$4.50, nailoniniai itališki lietaiškiai \$12.00, vy-
riški arba moteriški megztukai \$14.00, vyriškos arba moteriškos nail-
oninės arba vilnonės kojinės \$2.50, labai geras parkeris firmos
"Parker" \$9.00, sveicariški laikrodžiai \$15.00, vyriški
nailoniniai marškiniai \$8.00.

BALTIC STORES LTD., (Z. JURAS)

421 HACKNEY RD., LONDON, E. 2. ENGLAND.
TELEF. SHO 8734.

Su malonumu priimame užsakymus, kuriuos pats siuntėjas suda-
ro iš mūsų kainoraščio ir taip pat, prisiunčiamė Jūsų pačių paruoš-
tus siuntinius.

Mūsų sąskaitos duoda Jums teisę gauti INCOME TAX
sumažinimą.

Atstovai: A. Kusinskis, 167 Collene Street apt. 2 Sudbury, Ont.,
L. Radzevičius, 530 Windermere Ave. Toronto 9, Ont.-
762-7845.

LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE

LONG BEACH, CALIF.

Lietuvių klubas š. m.
lapkričio 23 dieną 6 val.
vakaro ruošia didelį ru-
dens balių, kurio pelnas
skiriamas Balfui-Sušei-
pimui vargstančių lietu-
vių.

Banketas įvyks gražio-
je svetainėje 728 Elm Ave.
Long Beach.

• Neseniai Long Beach
lankėsi pas savo gimines
p. Ona Povilaitienė iš
Worcester, giminės ją
apvežiojo po gražiąsias
Kalifornijos vietas.

bonavičienei, kitos sesės,
B. ir M. Kasperavičių na-
muose, suruošė gražias
gimtadienio pagerbtuves.
o Hamiltono DLK Algirdo
šaulių kuopa lapkričio
mėn. 24 d. per L. kariuo-
menės šventės minėjimą
šventina savo kuopos vė-
liavą "Trimito Aidas" ta
proga sveikina kuopą ir
linki našaus ir darnaus
kūrybinio darbo įsigyto-
sios vėliavos ženkle.

o Cicero, Jūrų šaulių kuop-
pa "Klaipėda", B. Pakšto
svetainėje lapkričio 9 d.
surengė tradicinį "Švytu-
rio" balių, kuris praėjo su
pasisekimu.

o LŠST Centro valdyba
yra numatiusi ateinan-
čiais metais nuo birželio
mėn. 15 d. iki 22 d. Daina-
voje suruošti savaitinę
stovyklą S - gos 50 - ties
metų sukakčiai atžymėti.
Kuopų valdybos ir šauliai
jau dabar turėtų pradėti
galvoti apie tai, suderinti
savo atostogų laiką ir jo-
je gausiai dalyvauti. J. Š.

• Lietuvių Klubo ir kitų
lietuviškų organizacijų
žymius veikėjus ėmė var-
ginti įvairios ligos. Bro-
nius Basiulis, atsargos
pulkininkas, jau 3 savai-
tės guli Memorial ligoni-
nėje, turėjo sunkią opera-
ciją, dabar sveiksta, atei-
nančią savaitę sugrįš į
namus.

• Juozas Aftukas ir Ma-
rija Bieksienė ilgą laiką
gydėsi ligoninėje, dabar
sveiksta namuose.

Virš minėti ligoniai
buvo smarkūs veikėjai
lietuviškoje veikloje.

Bronius Basiulis ir
Marija Bieksienė yra di-
deli žuvavimo-meškerio-
jimo specialistai, plačiai
žinomi Pacifico jūroje
žvejų tarpe. Visiems li-
goniams linkime greičiau
pasveikti.

Juozas Matijošaitis.

Atkelta iš 5 psl.
PRIEŠ 50 METŲ...

moksleivių organizacijos
ateitininkai ir aušrinin-
kai.

Tos lietuviškos srovės
plovėsi tarpusavyje, bet
viešumon negalėjo iškil-
ti, nes vis dar šeiminin-
kavo vokiečiai.

Tik metų gale vokie-
čiams išsikrausčius iš
Panevėžio kairioji srovė
buvo laikinai laimėjusi
kovą su rusų bolševikų
pagalba. Bet po keturių
mėnesių patriotinė lietu-
vių visuomenė stipriau
susioriginavo ir įvesta
tarybinė santvarka buvo
galutinai nušluota.

SĖJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis.
Leidžia Varpininkų leidinių fondas

Redaktoriaus Grožvydas Lazauskas.

Administracijos adresas: Juozas Urbelis.
1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA.

Prenumerata: JAV ir kitur 5 dol. metams.

MONTREAL

LAPKRIČIO MĖN. 24 DIENĄ ĮVYKS

LIETUVOS KARIUOMENES ŠVENTĖS
IŠKILMINGAS MINĖJIMAS11 val. IŠKILMINGOS MIŠIOS UŽ ŽUVUSIUS DĖL LIETUVOS LAISVĖS,
Aušros Vartų bažnyčioje.5 val. MINĖJIMO AKTAS Aušros Vartų salėje: dr. H. Nagio paskaita ir
meninė dalis, kurią išpildys sol. G. Čapkauskienė ir dramos akt.
V. Sabalys.

Bufetas, muzika, šokiai ir kavutė.

Šventei ruošti Komitetas.

Dail. V. Remeika.

IDOMI TAPYBOS
PARODAKaip jau buvo minėta
praeitame numeryje nuo
lapkričio 23 iki gruodžio
1 dienos įvyks dailininko
Vyto Remeikos dailės pa-
roda.Ji bus atidaryta jaukio-
se patalpose The Art
Centre, The Historical
Museum of Lachine, (100NL SPAUDOS BALIUS bus
1969 m. vasario 15 d.

LIETUVIAMS DĖMESIO!

Dr. E. Andrukaitis jau se-
niai žinomas kaip nervų ligų
geras specialistas, nuo lap-
kričio 1 dienos persikelia į
naujas patalpas 832 St. Joseph
Blvd., kampas St. Andre St.
ir tel. 522-7236.Gerb. Doktoras praplečia
gydymą vidurinių ligų srityje
ir pašauktas atvažiuoti į na-
mus. Priėmimo valandos bus
pagal susitarimą.DANTŲ GYDYTOJAS
Dr. J. MALIŠKA1396 St. Catherine St. W.
Suite 419, tel. UN 6-8235
Namų tel. MU 1-2051Dr. A.O. JAUGELIENĖ
Dantų gydytoja1410 Guy Street I aukštas
11-12 kambarys,
Tel: 932-6662; namų 737-9681Dr. V. GIRIUNIENĖ
Dantų gydytoja5330 L'Assomption Blvd.
Tel. 255-3535.LaSalle Blvd. Lachine)
ant Šv. Lauryno upės kran-
to.Dailininkas pasirodo
su visa eile naujų kūrinių.
Oficialus atidarymas
įvyks penktadienį (lapkri-
čio 22) 8.30 val. vak.Atidaryman kviečiami
visi dailės mėgėjai.

METINIS BAZARAS

TREČIADIENĮ, lapkričio 27 d. visą
dieną Beth Aaron Hall, 8125 Stuart,
Park Extension. Viskas, ką a r g a n.

Beth Aaron Sisterhood.

DLK VYTAUTO KLUBAS
ieško lietuvių galinčio dirb-
ti baronu klubo veikiančia
me biznyje.Kreiptis į klubo pirm. J.
Skinkį arba į kitus valdybos
narius.

DR. A. S. POPIERAITIS

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).

Chirurginė praktika

SEAFORTH MEDICAL BUILDING,

3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

KREIPTIS TELEFONU 931-3275.

ADVOKATAS
JOSEPH P. MILLERB.A., B.C.L.
Suite 205168 Notre Dame St. E.
Tel: 866-2063; 866-2064.NOTARAS
J. BERNOTAS,

B.A., B.C.L.

Sun Life Building
Suite 2001
Tel. 866-1359

P A D Ė K A

Mano nuoširdžiausia padėka
iniciatoriams ir visiems da-
lyviams už surengimą vai-
šių mano gimtadienio proga,
kurios paliks ilgai atminčiai

Jonas Simonavičius.

REIKALINGOS MOTERYS

namų ruošos darbams geros še-
mos. Pastovus darbas. Geras at-
lyginimas su atskiru kambariu.Pageidautinas nors žioks toks
anglų arba prancūzų kalbos mokė-
jimas. Teirautis:
LAWRENCE SERVICES CO
TEL. 482-5142.

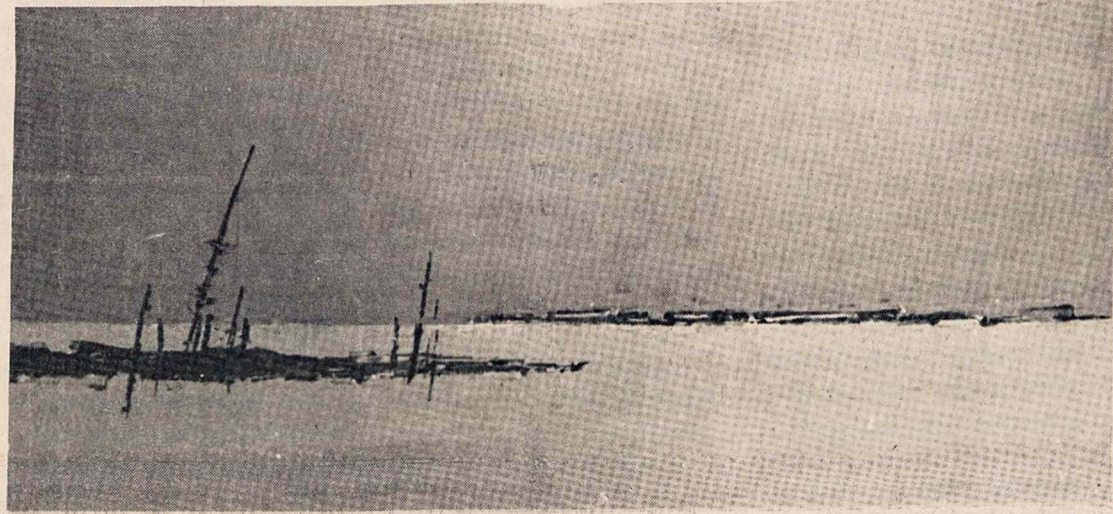
Liudas Stankevičius.

Lietuviškasis radijo
pusvalandis Montrealyje
atšventė š. m. lapkričio
mėnesio 7 dieną penkių
metų sukaktį. Molsono
svetainėje susirinkę apie
100 asmenų, praleido jau-
kiai laiką. Vaisių metu
susirinkusiems keletą
žodžių pasakė valandėlės
vadovas Liudas Stanke-
vičius, kurio pastangomis
ir nuolatinio rūpesčiu
lietuviškasis žodis, daina
ir muzika kas šeštadienį
(10 val. v.) girdimi per
CFMB radijo stotį (banga
1410).Komunija. Dalyvaujame
su vėliava.Po Mišių iškilmingas
posėdis. Tėv. L. Zarem-
bos S. J. paskaita ir vai-Antanas Vaičiulaitis gavęs Vinco
Krėvės literatūrinę premiją už
knygą "Gluosnių Daina".

šės parapijos salėje.

Narės ir svečiai malon-
niai kviečiami dalyvauti.Draugija taip pat ruo-
šia Užgavėnių Balių va-
sario mėn. 8 d. Aušros
Vartų salėje. Organiza-
cijos bei pavieniai asme-
nys prašomi neruošti pa-
rengimų tą dieną.

Valdyba

• Šv. Kazimiero parapijos
Šv. Onos vakarienė bus
sausio mėn. 30 d.• Anelei ir Juozui Kaušy-
lams jų draugai surengė įkur-
tųjų vaišes, jiems persikė-
lus į naujus namus.

ATODREKIS --- V. Remeika.

10% speciali nuolaida iki 1969 m. vasario 28 d. tiems,
kurie atsineš šį skelbimą.

HIGHLAND AUTO BODY

CALEX GAS BAR

DIRBTUVĖ---GARAŽAS

Atliekami įvairūs automobilių taisymo ir dažymo darbai:

Infra red & Vinyl Tops painting

Gazolinas, Alyva ir kiti patarnavimai

Padangos žemiausiomis kainomis
ir baterijos.

Lietuviams nuolaida.

671 b Lafleur Ave. LASALLE Tel. Buss. 366-7281
Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS

ŠEŠTADIENIS PER

CFMB STOTI

BANGA 1410, 10:00 VALANDĄ VAKARO

Programos vedėjas L. Stankevičius
TEL. 669-8834.

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
GAISRAS-AUTOMOBILIAI-ATSAKOMYBĖ-GYVYBĖ

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

3907 ROSEMONT BLVD.

Tel. OFF.: 722-3545 RES. 256-5355
Skr.: M. Arlauskaitė tel. 722-3986.
S-tos "Lite" nr. 752D

A D A M ' S

LaSalle Restaurant

15-je metų pagarsėjęs "smoke meat"
gaminio patiekalu.

Juozas Stankaitis

7633 LaSalle Blvd. ir 4 Ave. kampas, LaSalle je.

Leonas Gureckas

TELEFONAS
366-0754

A. J. Norkeliūnas

Commissioner of the Superior Court of Montreal

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMAS

6695 — 35th Avenue, Rosemount, (kamp. St. Zotiique)

Montreal.

Telefonas RA. 7-3120

Bouffard Auto Body

6636 Clark St. Montreal

(prie St. Zotiique)

TEL: 277-5059, 277-5323

Sav. J. Adamonis - Adams

Namų tel. 747-9000

ATLIEKAME DARBUS:

Electric Welding

Body Work

Painting

Mechanic

Electric

ir kitus

Steering Service

Wheel Alignment

Tune-up

Clutch-Brakes

AR ŽINOMA, KAD

"NEPRIKLAUSOMOS

LIETUVOS" SPAUSTUVE

spausdina bilietus, pakvietimus, vizi-

tines ir padėkos korteles, įvairius

blankus, receptams lapelius, vedybi-

nius pakvietimus, mirties atveju už-

uotus laiškus, visokių "statemen-

tus", vokus su adresais, laikraščius.

Adresas: 7722 George Street,

LaSalle, Montreal, P.Q.

Canada.